

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Katedra historie

Lukáš Goláň

Bakalářská diplomová práce

**MILUJTE JEDNI DRUHÉ
PURITÁNSKÉ DUCHOVNÍ POJETÍ KOLONISTŮ VE VZTAHU
K PEQUOTŮM DO TŘICÁTÝCH LET 17. STOLETÍ**

Mgr. Hana Ferencová, Ph.D.

Olomouc 2024

Tímto prohlašuji, že jsem předloženou bakalářskou práci zpracoval samostatně, pod odborným dohledem a na základě citovaných pramenů, literatury a internetových zdrojů, které jsem použil a uvedl v závěrečném seznamu.

V Olomouci dne:

Podpis:

Chtěl bych nejdříve poděkovat Mgr. Haně Ferencové, Ph.D. za všechnu její trpělivost a pomoc, kterou mi poskytla, co se týče konzultace tématu, struktury bakalářské práce a výběru literatury a pramenů. Mé poděkování patří také všem členům sekce raného novověku a studentům z diplomového semináře, kde jsem získal cenné rady. Dále bych rád poděkoval sestře Dagmar a všem ze Stojanovy koleje – klášter za příjemné a přátelské studijní prostředí a zároveň mým přátelům, kteří mě podporovali. Můj velký dík si v neposlední řadě zaslouží hlavně má rodina, jež mě významně podporovala ze všech hledisek už od začátku studia na vysoké škole.

„Někdy Písmo prohlašuje, že ženy a děti musí zahynout se svými rodiči; někdy se případ mění: ale my to teď nebudeme zpochybňovat. Měli jsme dostatek světla z Božího slova pro naše jednání.“

– John Underhill, *Newes from America*, 1638

Obsah

1. Úvod.....	1
1.1. Zhodnocení literatury	2
1.2. Zhodnocení pramenů a metodologie výzkumu	5
2. První kontakt s Evropany	12
2.1. Pequotové	13
2.2. Puritáni	14
2.2.1. Brownisté a separatisté.....	14
2.2.1.1. Dějiny brownistů.....	15
3. Víra na prvním místě?.....	19
3.1. Podpisy „za přítomnosti Boha“	19
3.2. Život v „království Božím“	22
4. Láska vůči ostatním	27
4.1. Láska skrze náboženství.....	27
4.1.1. Svatá válka proti bezbožným	29
4.1.2. Křesťanský soucit v praxi.....	33
5. Závěr	39
6. Seznam pramenů, literatury a internetových zdrojů	45
7. Resumé.....	52

1. Úvod

Tématem této bakalářské diplomové práce je náboženská analýza přístupu puritánských kolonistů vůči indiánskému kmeni Pequotů do třicátých let 17. století skrze duchovní texty puritánských myslitelů. Na základě analýzy bude zkoumáno religiózní ospravedlnění kontaktu a obchodu mezi těmito stranami, tedy snaha aplikovat tehdejší puritánské texty na kontakt puritánů s Pequoty. Puritánští osadníci byli hluboce věřící křesťané, kteří propojovali jejich puritánskou víru s jejich vztahem k Pequotům.

Práce je rozdělena na tři kapitoly, které jsou rozčleněné na další podkapitoly. V první kapitole jsou shrnuté dějiny nejstaršího písemně dochovaného setkání Evropanů s Pequoty, zmíněné základní informace o Pequotech a puritánech, aby byly jasně definované obě skupiny, a dále je sumarizovaná historie původu Otců poutníků. Jsou zmíněné počátky vzájemných vztahů mezi Pequoty a Evropany a proč měli zájem s nimi obchodovat, jelikož se jedná o důležité informace pro pochopení dalších kapitol. Pojem puritán je často mylně používán jako jasné vymezení jedné konkrétní náboženské skupiny, a proto část mé práce věnuji vysvětlení tohoto pojmu. Stejně tak je pro práci důležité seznámit se s Otcí poutníky a jejich historií, poněvadž byli právě oni na samotném počátku obchodního kontaktu s Pequoty. Cílem kapitoly je zorientovat se v problematice, kterou podrobněji zkoumám.

Druhá kapitola se věnuje otázce víry a její důležitosti pro křesťanské kolonisty v porovnání s jejich pozemskými potřebami. Součástí kapitoly jsou opět historické události, avšak již s náboženskou analýzou. Zabývám se prvním oficiálním dokumentem kolonie Otců poutníků, který v sobě skrývá hlubší duchovní aspekt. Dále se zaměřuji na příčiny pequotské války a na jejich religiózní rozbor za pomoci spojitostí mezi duchovními texty a těmito příčinami. V této kapitole se zabývám konceptem činů, které byly vykonány za přítomnosti Boha, a pojmem království Boží.

Ve třetí kapitole se zabývám pojmy, které se spojují s křesťanskou láskou, a zabývám se samotnou pequotskou válkou. Popisuji Boha a jeho vztah k lásce skrze biblické verše, protože je používají puritánští duchovní v jejich textech. Zmiňuji požadovaný vztah k lidem, kteří jsou mimo pravou církev – a také jak se musí s těmito lidmi zacházet. Což je obzvlášť důležitá část, protože v této práci rozebírám vztah mezi dvěma oddělenými stranami. Poté se věnuji konfliktu mezi kolonisty a Pequoty, který vyústil v masakr u řeky Mystic. Tato střetnutí srovnávám s náboženskými texty a zjišťuji, v čem se podobají s pequotskou válkou, a jestli dokonce dochází k jejich naplnění. Věnuji se principu života mimo Krista a srovnávání mentality obrany Boha proti bezbožným v divočině s puritánskou vírou. Dále jsem se zaměřil na výskyt projevu

lásky a s ní spojených milosrdenství a soucitu v dobových pramenech a v Bibli, abych detailněji vysvětlil puritánský pohled na konflikt s Pequoty. Následně pokračuji popisem způsobu křesťanského soucitu vůči Pequotům, a to konverzí indiánů. Zabýval jsem se proto i myšlenkami domu Božího a predestinace, poněvadž jsou tyto pojmy pro puritány úzce spojené právě s konverzí. Věnuji část textu i konceptu mírotvorců, který jsem porovnal s přístupem kolonistů vůči Pequotům – mimo jiné i skrze smlouvu z Hartfordu, tedy s dokumentem na samotném konci pequotské války. Tato kapitola se zaměřuje na princip puritánské lásky vůči Pequotům.

K úvodu jsem níže přiřadil dvě podkapitoly, které se zabývají stávajícími hypotézami k tématu, zhodnocením literatury a pramenů a metodologií výzkumu. Kvůli většímu počtu informací jsem se rozhodl oddělit tuto část od zbytku.

1.1. Zhodnocení literatury

Téma Pequotů je v zahraniční – přesněji řečeno v americké odborné literatuře – bohatě zpracované. Existuje mnoho článků a monografií, které se zabývají nejen samotným kmenem, ale právě i jejich vztahem s kolonisty v období před a v průběhu pequotské války. Téma pequotské války rozebírají američtí historici již v 17. a 18. století, avšak vždy sympatizovali s puritány a zobrazovali Pequoty jako jediné viníky a stejně jako přímí účastníci války přisuzují náboženské motivy konfliktu. Mezi tyto autory patří William Hubbard, Increase Mather a Cotton Mather, kteří se silně opírají o dobové prameny a používají a rozvádějí argumenty tehdejších kolonistů.¹ Existovali i autoři, kteří byli kritičtější vůči puritánským kolonistům, jako je například Thomas Hutchinson, který žil v 18. století, ale jednalo se spíše o ojedinělý případ. V 19. století se opět opakuje sympatizování se stranou puritánů, dokonce skrze sociální darwinismus. Opět se zde objevují i autoři, jako jsou Richard Hildreth a William Apess, kteří mají negativnější názor na puritány v pequotské válce, avšak opět se spíše jedná o nevyslyšené závěry. Ke komplexnějším a neutrálnějším vysvětlením motivů konfliktu se dostáváme v druhé polovině 20. století, kdy historici, jako jsou Francis Jennings, Karen Ordahl Kupperman a další, již přistupují zcela jinak k pequotské válce. Začínají se hlouběji zabývat vinou nejen Pequotů, ale také právě puritánských kolonistů, a například i ekonomickými faktory jejich motivace.² Tato studie se významně opírá o velký počet literatury, proto zde detailněji popíši část, která mi obzvlášť dopomohla k výsledkům mé práce.

¹ Tyto tři osobnosti byly taktéž duchovními.

² Více informací o vývoji historiografie pequotské války se nachází v knize *The Pequot War*. Dostupné z: CAVE, Alfred: *The Pequot War*. Amherst 1996, s. 1–12.

Asi nejznámějším autorem dějin konfliktu mezi Pequoty a kolonisty v první polovině 17. století je zesnulý americký historik Alfred Cave, který psal nejen články o Pequotech, ale hlavně sepsal knihu o historii pequotské války.³ V této knize se zabývá nejen mocenským, ekonomickým či expanzivním motivem kolonistů začít válku, ale zároveň přiznává náboženský vliv na konflikt. Je důležité zdůraznit, že víru neumísťuje na první příčku důvodů pro válku ze strany kolonistů. Zdůrazňuje pohled kolonistů na Pequoty jako „přísluhovače ďábla“ a „divochy“. Tato monografie byla velkou oporou pro všeobecné poznání konfliktu.

V případě této práce se zabývám hlavně náboženským kontextem, jenž je rovněž dobře a kvalitně zpracován různými autory, a to včetně již zmíněného Alfreda Cavea. Tito autoři, přestože se shodují v mnoha bodech jejich závěrů, zdůrazňují odlišné aspekty jejich argumentace.

Náboženský motiv více rozebírá autorka Sandra Slater ve svém článku o duchovních ospravedlněních pro násilí v pequotské válce.⁴ Podle její analýzy Alfred Cave tvrdí, že samotní účastníci a „jejich potomci“ připisovali „náboženské motivace k násilí až po pequotské válce“, zatímco Slater poukazuje na v kolonistech zakořeněnou „puritánskou teologii“, která tuto motivaci podporuje. K tomuto bodu zmiňuje pozdější sepsání pramenů a knih, tedy záznam náboženského „narrativu“ ospravedlnění konfliktu proti Pequotům „následně“ po pequotské válce.⁵ Avšak podle mého názoru Alfred Cave poukazuje na dřívější existenci vnímání indiánů jako těch, „kteří následují ďábla“, tedy náboženské vnímání, kterým již od počátku anglické kolonizace Severní Ameriky Angličané disponovali. Přímou tento argument Alfred Cave používá k tomu, aby vysvětlil, proč byli puritáni „predisponovaní“ vidět indiány negativně.⁶ Sandra Slater se ve svém článku zaměřuje na puritánský koncept „pýchy a pokory“. Poukazuje na častý výskyt „pýchy“ ve slovní zásobě puritánských autorů, kteří vnímali „pýchu“ jako hřích a Pequoty jako reprezentanty Satana v „divočině“. Jedná se o velmi kvalitní přístup k jedné z příčin konfliktu mezi Pequoty a kolonisty, tedy k náboženskému původu skrze nejen dobové prameny, ale také skrze autory, kteří s Pequoty nebyli v kontaktu. Jejich učení nám totiž může nabídnout zajímavou interpretaci přístupu kolonistů vůči Pequotům – například skrze učení Jana Kalvína.

³ CAVE, Alfred: *The Pequot War* (dále jen *The Pequot War*). Amherst 1996.

⁴ SLATER, Sandra: „*Great Pride and Insolence*”: *Spiritual Justifications for Violence in the Pequot War* (dále jen „*Great Pride and Insolence*”). *Journal of Early American History*, 4, 2014, č. 1, s. 37–65.

⁵ Tamtéž, s. 40.

⁶ CAVE, A.: *The Pequot War*, s. 170–171.

Další důležitou knihou je *The Pequots in Southern New England*. Monografie se zabývá nejen staršími dějinami Pequotů již od pravěku, nýbrž také moderními dějinami až do 20. století. Nejnovější údaje o Pequotech v knize se vztahují k roku 1989. Jelikož se věnuji období 17. století, soustředil jsem se na kapitoly odpovídající této epoše. Obzvláště zajímavou částí knihy, kterou chci zdůraznit, je kapitola o ekonomické motivaci kolonistů se zbavit indiánského kmene Pequotů.⁷ Samotný Alfred Cave cituje tuto publikaci v *The Pequot War*. Proto mi tato monografie posloužila, zejména co se týče obchodu mezi Pequoty a kolonisty.

Moje práce se neobejde bez dějin nejen samotného konfliktu, ale také historie původu Otců poutníků. Autoři hlavních pramenů, které používám v práci, jsou blízce spojení s těmito dějinami, a proto jsem tuto již zaznamenanou minulost zakomponoval do mé studie. Ne všechny knihy a články obsahovaly konkrétní informace, které jsem potřeboval, a proto jsem byl nucen použít větší počet literatury specializující se na konkrétní náboženské skupiny. Knihy *The Pequot War* a *The Pequots in Southern New England* tyto dějiny neobsahovaly či byly příliš stručné. Není potřeba rozebrat veškerou literaturu, tedy alespoň stručně zmíním některé z nich.

K dějinám počátků Otců poutníků jsem použil hlavně tři knihy. *History of the Free churchmen* se zabývá převážně dějinami 16. a 17. století, a to především na území dnešního Nizozemí, tehdejších Spojených provincií nizozemských. Části knihy taktéž zahrnují působení náboženské skupiny na území Velké Británie a Severní Ameriky, avšak v menší míře.⁸ Z tohoto důvodu jsem hojně používal knihy *The Pequot War* a *The Pequots in Southern New England* a mnoho článků, které se hlavně věnují dějinám na americkém kontinentě. *The Journey to the Mayflower* jsem použil kvůli informacím, které jsem nebyl schopen nalézt v knize *History of the Free churchmen*.⁹ Potřeboval jsem i detailnější informace o konkrétních osobnostech, které jsou přehledně sepsané v knize *Meet the Puritans*.¹⁰

Dále bylo zapotřebí pochopit puritány a jejich víru, tudíž jsem čerpal i z knihy zabývající se teologií těchto křesťanů. *A Puritan Theology* zahrnuje ve svém názvu vše, co potřebujeme

⁷ HAUPTMAN, Laurence (ed.) – WHERRY, James (ed.): *The Pequots in Southern New England: The Fall and Rise of an American Indian Nation* (dále jen *The Pequots*). Norman 1990, s. 48–63.

⁸ DE HOOP SCHEFFER, Jacob Gijsbert: *History of the Free churchmen called the Brownists, Pilgrim fathers and Baptists in the Dutch republic 1581-1701* (dále jen *History of the Free churchmen*). Ithaca 1922.

⁹ TOMKINS, Stephen: *The Journey to the Mayflower: God's Outlaws and the Invention of Freedom* (dále jen *The Journey to the Mayflower*). New York 2020.

¹⁰ BEEKE, Joel Robert – PEDERSON, Randall: *Meet the Puritans: With a Guide to Modern Reprints* (dále jen *Meet the Puritans*). Grand Rapids 2006.

o této knize vědět.¹¹ Jedná se o velmi obsáhlou publikaci,¹² která je rozdělena na deset částí.¹³ Autoři této knihy jsou oba věřící, přesněji řečeno Joel Beeke je americký teolog reformovaného vyznání a Mark Jones je presbyteriánský pastor v kanadském Vancouveru.¹⁴ Zajímavostí je, že publikace vůbec nezmiňuje Pequoty, přestože se zabývá indiány. Kupříkladu autoři zde vyzdvihují pozitivní stránku snah puritánského misionáře, který šířil křesťanství mezi indiány v oblasti Nové Anglie. Autoři ho doslova nazývají „renomovaným, zbožným mužem“, kterého „Bůh použil“ ke konverzi „stovek indiánů“.¹⁵ Zaznamenané sympatie vůči puritánství jsou v této knize zřejmé, ale není se čemu divit, když jsou oba autoři protestantští pastoři.

1.2. Zhodnocení pramenů a metodologie výzkumu

Prameny, které jsou níže rozebírány, jsou podstatnými zdroji mých poznatků, avšak často se opírají o biblickou argumentaci. Mým cílem bylo zvolit co nejvhodnější vydání Bible, jež odpovídá nejen dané době, ale také dobovému zájmu čtenářů, především anglických protestantských věřících. Důležitým faktorem byla také podobnost biblického jazyka s tehdejšími prameny, tedy jestli jsou si podobné. Tímto jsem se snažil najít co nejvhodnější vydání hlavně kvůli co nejpřesnějšímu překladu. Také jsem se rozhodl vybrat takovou verzi, která je dnes veřejně, online a zcela zdarma dostupná zájemcům, kteří by si ji chtěli kdykoliv přečíst.

Z těchto mnoha důvodů jsem k práci používal anglicky psanou *Ženevskou Bibli* z roku 1599.¹⁶ Na jejím vzniku se podíleli přímo angličtí protestanti v Ženevě, odkud kompletní verze Ženevské Bible poprvé vyšla v roce 1560. Byla po významnou dobu „nejčtenější Bibli v anglicky mluvícím světě“, ovšem obzvlášť populární byla mezi puritány. Proto byla označována jako „Bible puritánů Velké Británie a Ameriky“.¹⁷

Předtím, než se pustím do popisu tří hlavních pramenů mé práce v rámci podkapitoly o metodě výzkumu, zmíním alespoň krátce ostatní důležité prameny, které jsem často používal

¹¹ BEEKE, Joel Robert – JONES, Mark: *A Puritan Theology: Doctrine for Life* (dále jen *A Puritan Theology*). Grand Rapids 2012.

¹² Vydání z roku 2012 obsahuje více než tisíc stran věnujících se detailnímu popisu puritánství.

¹³ Struktura knihy je založená na základě teologických odvětví. Kniha se podrobně věnuje například christologii, soteriologii, ekleziologii, eschatologii atd.

¹⁴ K poznání jejich osobního chápání puritánství přikládám online dostupné video o diskuzi autorů na náboženskou roli puritánů. Dostupné z: JONES, Mark – BEEKE, Joel Robert: *Mark Jones, Joel Beeke: A Puritan Theology*. In: https://youtu.be/icjNjXU_Ph?si=7KTvf2oahBPHjRc5 [cit. 12. 4. 2024].

¹⁵ BEEKE, Joel R. – JONES, M.: *“The City on a Hill”: The American Puritans’ Optimistic View of the End Times*. In: *A Puritan Theology*.

¹⁶ *Bible Gateway: 1599 Geneva Bible (GNV)*. In: <https://www.biblegateway.com/versions/1599-Geneva-Bible-GNV/> [cit. 13. 4. 2024].

¹⁷ FERDON, Gai: *The Political Use of the Bible in Early Modern Britain: Royalists, Republicans, Fifth Monarchists and Levellers*. Cambridge 2013, s. 1–2.

ve studii. Jelikož je s počátky Otců poutníků spojená jistá puritánská odnož jménem brownisté,¹⁸ rozhodl jsem se použít prameny vícero příslušníků této skupiny.

Mezi tyto prameny patří *The Booke of Psalmes* od Henryho Ainswortha. Název již indikuje obsah starozákonní Knihy žalmů, avšak rozdílem jsou Ainsworthovy komentáře a vysvětlení jednotlivých veršů. Taktéž rozdělil žalmy vždy do dvou forem: prozaické a metrické.¹⁹ Tento žaltář byl poprvé vydán v roce 1612²⁰ a Otcové poutníci ho transportovali s sebou na jejich plavbě do Ameriky.²¹ Henry Barrow v jeho knize *A brief discoverie of the false chvrch* z roku 1590 popisuje historii obecné církve, na základě které došlo k zvrácenému vývoji již brzy po působení Ježíšových apoštolů. Zároveň kritizuje církevní hierarchii.²² Kniha se zabývá mnoha dalšími problematikami.²³ *A trve confession of the faith* je oproti předešlým dvěma pramenům značně kratší dílo, ve kterém formou bodů Francis Johnson rozebírá například základní principy křesťanské nauky a kongregačního zřízení. Poprvé bylo vydáno v roce 1596.²⁴ John Smyth vydal roku 1608 také kratší text jménem *The Differences Of The Churches of the seperation*. Je rozdělený na dva celky, ze kterých první se zabývá liturgií a druhý se věnuje principům fungování pravé církve.²⁵ Všechny zmíněné prameny měly zásadní vliv na puritánskou odnož, ze které vzešli budoucí Otcové poutníci.²⁶ Historickému zařazení těchto brownistů, kteří položili základy pro vznik skupiny Otců poutníků, věnuji později samostatnou podkapitolu.

Další prameny byly již úzce spojené s puritány a křesťany na americkém kontinentě. Převážně se jedná o prameny, které mají přímou linku k pequotské válce. Jak už jsem psal výše, krátce popíši tyto zdroje.

¹⁸ Práce se bude později věnovat přesnému vymezení této skupiny, tedy brownistů.

¹⁹ AINSWORTH, Henry: *The Booke of Psalmes: Englished both in Prose and Metre. With Annotations, opening the words and sentences, by conference with other Scriptures* (dále jen *The Booke of Psalmes*). Amsterdam 1644. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo2/A27792.0001.001?view=toc> [cit. 13. 4. 2024].

²⁰ TOMKINS, S.: *'Tell the church': Lawne's attack*. In: TOMKINS, S.: *The Journey to the Mayflower*.

²¹ BEEKE, Joel R. – PEDERSON, R.: *Henry Ainsworth*. In: BEEKE, Joel R. – PEDERSON, R.: *Meet the Puritans*.

²² BARROW, Henry: *A brief discoverie of the false chvrch*. Dordrecht 1590. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo/A05025.0001.001/1:3?rgn=div1;view=toc> [cit. 13. 4. 2024].

²³ Detailnější shrnutí můžete nalézt zde. Dostupné z: TOMKINS, S.: *A Brief Discoverie*. In: TOMKINS, S.: *The Journey to the Mayflower*.

²⁴ JOHNSON, Francis: *A trve confession of the faith, and hvmble acknovvledgment of the alegeance, vvhich vvee hir Maiesties Subjects, falsely called Brovvnists, doo hould tovwards God* (dále jen *A trve confession of the faith*). Amsterdam 1596. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo2/B14924.0001.001?view=toc> [cit. 13. 4. 2024].

²⁵ SMYTH, John: *The Differences Of The Churches of the seperation. Contayning, A Description Of The Leitovrgie And Ministerie of the visible Church* (dále jen *The Differences Of The Churches of the seperation*). Middelburg 1608. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo2/A12553.0001.001?view=toc> [cit. 14. 4. 2024].

²⁶ Všechny čtyři prameny byly kvalitně shrnuté v knize od Stephena Tomkinse. Dostupné z: TOMKINS, S.: *The Journey to the Mayflower*.

*Of Plimoth Plantation*²⁷ je deník, který byl sepsán mezi lety 1630 a 1650 Williamem Bradfordem, Otcem poutníkem a guvernérem Plymouthské kolonie. V deníku popisuje události od roku 1608 do 1647. Jedná se o jeden z nejdůležitějších pramenů k událostem nejen samotné pequotské války, ale také před a po konfliktu. Proto je tento pramen hojně používán v literatuře o pequotské válce a také o samotných Pequotech.²⁸ *Major Mason's Brief History of the Pequot War*²⁹ je dílo, které bylo napsáno v roce 1670 anglickým kapitánem Johnem Masonem.³⁰ Text se hlavně zabývá rokem 1637, přesněji řečeno nejdůležitější bitvou války mezi Pequoty a kolonisty, tedy bitvou u řeky Mystic. Vedle deníku Williama Bradforda se jedná o další významný pramen tohoto období, který historikové taktéž jen tak nevynechávají. Kromě Johna Masona se bitvou zabýval další kapitán. Roku 1638 byl v Londýně vydán text *Newes from America*, napsaný Johnem Underhillem, který se věnuje období mezi lety 1636–1637.³¹ Tyto tři prameny jsou ústředními zdroji kontaktu mezi kolonisty a Pequoty. Z tohoto důvodu jsem je nemohl opomenout. Proto slouží spíše jako opora potvrzující argumentaci této práce.

Méně používaným (co se týče Pequotů), ale přesto důležitým je *New Englands Prospect*. Spis od Williama Wooda byl publikovaný v roce 1634 a popisuje přírodní a zeměpisné jevy, ale hlavně informace o indiánských kmenech.³² Tento pramen nabízí rozdílný pohled na Pequoty. I Alfred Cave tuto skutečnost zmínil ve svém díle.³³

Použil jsem také korespondenci³⁴ a spisy³⁵ guvernéra kolonie Massachusettská zátoka Johna Winthropa, díky kterým jsem zjistil, jaké odůvodnění měli kolonisté pro své činy či řešení územního problému. *Life and Letters of John Winthrop* je publikace obsahující popis života

²⁷ BRADFORD, William: *Bradford's History of 'Plimoth Plantation'* (dále jen '*Plimoth Plantation*'). In: <https://www.gutenberg.org/cache/epub/24950/pg24950-images.html> [cit. 14. 4. 2024].

²⁸ Příklady textů, které nemálo citují deník Williama Bradforda. CAVE, A.: *The Pequot War*.; SLATER, S.: "*Great Pride and Insolence*"; HAUPTMAN, L. (ed.) – WHERRY, J. (ed.): *The Pequots*.

²⁹ MASON, John: *A Brief History of the Pequot War: Especially Of the memorable Taking of their Fort at Mistick in Connecticut In 1637*. Boston 1736.

³⁰ MASON, John – ROYSTER, Paul (ed.): *John Mason: A Brief History of the Pequot War (1736)*. In: *A Brief History of the Pequot War* (dále jen *A Brief History*). In:

<https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1042&context=etas> [cit. 14. 4. 2024].

³¹ UNDERHILL, John – ROYSTER, Paul (ed.): *Newes from America; Or, A New and Experimentall Discoverie of New England* (dále jen *Newes from America*). Londýn 1638. In:

<https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1037&context=etas> [cit. 15. 4. 2024].

³² WOOD, William: *New Englands Prospect*. Londýn 1634. In:

<https://www.gutenberg.org/cache/epub/47082/pg47082-images.html> [cit. 15. 4. 2024].

³³ CAVE, Alfred: *The Pequot Invasion of Southern New England: A Reassessment of the Evidence* (dále jen *The Pequot Invasion*). *The New England Quarterly* (dále jen NEQ), 62, 1989, č. 1, s. 27–44. In: <https://www.jstor.org/stable/366208> [cit. 15. 4. 2024].

³⁴ WINTHROP, John: *John Winthrop to John Endecott*. In:

<https://www.masshist.org/publications/winthrop/index.php/view/PWF03d112> [cit. 15. 4. 2024].

³⁵ WINTHROP, John: *Objection I*. In: *Reasons for the Plantation in New England ca. 1628*. In: <http://explorehistory.ou.edu/wp-content/uploads/2018/01/Winthrop-Plantation-1629.pdf> [cit. 15. 4. 2024].

Johna Winthropa od příchodu do Severní Ameriky až do jeho smrti, dále velké množství jeho dopisů, které obsahují například informace o obchodu puritánů s Pequoty.³⁶

Jak už bylo zmíněno, kontakt mezi puritány a Pequoty je v zahraniční literatuře bohatě zpracovaným tématem. Nejen z hlediska obchodu a konfliktu mezi oběma stranami, ale taktéž z hlediska náboženství a jakým způsobem vnímali puritáni indiány. Je proto obtížné se pokusit o náleznou zcela nového závěru či rozšíření obzoru v dané problematice. Z tohoto důvodu jsem přemýšlel nad jiným přístupem k dané látce.

Zaměřením práce je náboženský aspekt puritánského přístupu k Pequotům. Připadalo mi, že je možné k tomuto přístupu ještě co dodat. Historici se v tomto ohledu nejčastěji opírají o náboženskou argumentaci dobových či pozdějších osobností. Objevují se jména jako John Cotton, Cotton Mather a Thomas Prince. Těmito jmény se v této práci nezabývám, poněvadž jsem se soustředil na díla dvou osobností, které, na rozdíl od tří výše zmíněných duchovních, nikdy nevstoupily na americký kontinent. Zajímalo mě, jestli učení těchto osobností, které měly významný vliv na puritány a brownisty, se výrazně odlišovalo či shodovalo s přístupem kolonistů vůči indiánům. Angličtí kolonisté, o kterých budu pojednávat, byli křesťané, a proto mě zajímalo, do jaké míry se opravdu řídili podle tehdejších křesťanských zásad. A k tomu nám dopomůžou texty jedněch z jejich vůdčích osobností.

Zvolil jsem dva duchovní opět z náboženských důvodů. Jedná se totiž o dva odlišné náboženské duchovní, každý z nich reprezentující náboženství dvou zásadních skupin, které kolonizovaly Severní Ameriku. Avšak je velmi důležité zmínit, že od obou duchovních podstatný počet myšlenek, které používám v této práci, jsem naschvál zvolil takové, abych je mohl použít pro zastánce obou náboženských přesvědčení. V hlavním textu práce věnuji podkapitoly, které se zabývají definováním těchto skupin, přesněji řečeno puritánů a brownistů. Puritáni byli přítomni v nemalé části vedoucích struktur anglických kolonií Nové Anglie v 17. století, a to včetně kolonie Massachusettská zátoka, kolonie Connecticut a Plymouthské kolonie, která byla zároveň založena zástupci brownistického hnutí.

Významným myslitelem puritánů byl Paul Baynes. Narodil se přibližně roku 1573 a studoval v Cambridge v devadesátých letech 16. století.³⁷ Cambridge byl v tomto období centrem puritanismu.³⁸ Baynesovo učení mělo vliv na mnoho známých puritánských jmen,

³⁶ WINTHROP, John – WINTHROP, Robert Charles (ed.): *Life and Letters of John Winthrop, from his embarkation for New England in 1630, with the charter and company of the Massachusetts Bay, to his death in 1649* (dále jen *Life and Letters*). Boston 1867. In: <https://hdl.handle.net/2027/uiug.30112004252596> [cit. 14. 11. 2022].

³⁷ BEEKE, Joel R. – PEDERSON, R.: *Paul Baynes*. In: BEEKE, Joel R. – PEDERSON, R.: *Meet the Puritans*.

³⁸ Tamtéž, *William Perkins*.

včetně Thomase Goodwina,³⁹ Richarda Sibbese,⁴⁰ Johna Cottona,⁴¹ a dokonce možná i Johna Winthropa, který v době Baynesova působení v Cambridgi zde studoval.⁴² Baynesův vliv na rozsáhlou puritánskou generaci je zřejmý.

Učení Paula Baynese je v případě této práce podstatné, protože má přímou linku na brownistické hnutí skrze Johna Robinsona. William Perkins, další významný puritán cambridgeského prostředí,⁴³ od roku 1584 přednášel v kostele sv. Ondřeje v Cambridgi,⁴⁴ kde ho po jeho smrti roku 1602 vystřídal právě Paul Baynes,⁴⁵ jenž v Cambridgi studoval.⁴⁶ Zde taktéž studoval John Robinson, žák již zmíněného Williama Perkinse.⁴⁷ Kostel sv. Ondřeje byl významnou „kazatelnou“ puritánů v Cambridgi.⁴⁸ Robinson chodil pravidelně ke kázání právě Paula Baynese v období, ve kterém Robinson nakonec definitivně myšlenkově překročil na stranu puritánství.⁴⁹ Robinson jednou i osobně diskutoval s Paulem Baynesem po jeho kázání.⁵⁰ Paul Baynes měl zásadní přímou linku na Johna Robinsona, co se týče jeho náboženského přesvědčení.

John Robinson byl jedním z hlavních vůdců brownistů. Známý jako „pastor Otců poutníků“,⁵¹ Robinson se aktivně podílel na řízení této puritánské odnože. Jeho podílem na vedení brownistů se později zabývám v podkapitole o dějinách brownistů. I když se ani Robinson nakonec nedostal do Ameriky, jeho učení mělo především vliv na brownisty, kteří předtím žili v Evropě a stali se Otcí poutníky, a na brownisty, kteří zůstali v Evropě. John Robinson dokonce i psal Otcům poutníkům.⁵²

Většinou jsem nevybíral z těchto dvou textů žádné zásadní učení, které poprvé vymysleli tito dva duchovní. Často se jedná pouze o rozvedení myšlenek, které se shodují s puritánskou náboženskou naukou. Potřeboval jsem tyto texty, abych dokázal skutečnost, že znali dané

³⁹ BEEKE, Joel R. – JONES, M.: *Thomas Goodwin's Christological Supralapsarianism*. In: *A Puritan Theology*.

⁴⁰ Tamtéž, *Richard Sibbes on Entertaining the Holy Spirit*.

⁴¹ EMERSON, Everett: *John Cotton*. Boston 1990, s. 26.

⁴² Tamtéž, s. 52.

⁴³ Byl označován jako „otec puritanismu“. Tato osobnost není součástí výzkumu této práce, ale chtěl jsem tímto zdůraznit důležitost tohoto kostela, ve kterém kázali významní lidé puritánského prostředí. Více informací o významu Williama Perkinse v puritánském světě můžete najít v kapitolách knihy *A Puritan Theology*.

Dostupné z: BEEKE, Joel R. – JONES, M.: *William Perkins on Predestination*. In: *A Puritan Theology*.

⁴⁴ BEEKE, Joel R. – PEDERSON, R.: *William Perkins*. In: BEEKE, Joel R. – PEDERSON, R.: *Meet the Puritans*.

⁴⁵ BEEKE, Joel R. – JONES, M.: *Richard Sibbes on Entertaining the Holy Spirit*. In: *A Puritan Theology*.

⁴⁶ BEEKE, Joel R. – PEDERSON, R.: *Paul Baynes*. In: BEEKE, Joel R. – PEDERSON, R.: *Meet the Puritans*.

⁴⁷ WRIGHT, Louis: *Elizabethan Apostle of "Practical Divinity"* (dále jen *Elizabethan Apostle*). *Huntington Library Quarterly*, 3, 1940, č. 2, s. 194. In: <https://www.jstor.org/stable/3815898> [cit. 13. 3. 2024].

⁴⁸ BEEKE, Joel R. – PEDERSON, R.: *William Perkins*. In: BEEKE, Joel R. – PEDERSON, R.: *Meet the Puritans*.

⁴⁹ POWICKE, Frederick James: *John Robinson and the Beginnings of the Pilgrim Movement*. *The Harvard Theological Review*, 13, 1920, č. 3, s. 257. In: <https://www.jstor.org/stable/1507748> [cit. 13. 3. 2024].

⁵⁰ BURGESS, Walter: *The Pastor of the Pilgrims: A Biography of John Robinson* (dále jen *The Pastor of the Pilgrims*). New York 1920, s. 69–70.

⁵¹ Tamtéž, s. 1.

⁵² Tamtéž, s. 279–281.

biblické pasáže, že zastávali jisté křesťanské postoje, které v této práci obhajují ve vztahu k puritánům a používám k argumentaci.

Byl jsem překvapen, že se tato dvě jména objevují výjimečně či se vůbec neobjevují v dnešních dílech o Pequotech. Jejich texty obsahují mnoho tehdejších myšlenek, se kterými, jak nám naznačují texty těchto dvou osobností, byli puritáni obecně dobře seznámeni, a proto je můžeme aplikovat na kontakt mezi puritány a Pequoty. Texty nám nabízejí jasnější pochopení nejen pro jejich potenciální vnímání indiánů ještě předtím, než k takovému kontaktu vůbec došlo, ale také i pro jejich obchod s druhou stranou a zároveň pro jejich pokus o zlikvidování kmene.

An Entire Commentary upon the whole Epistle of St Paul to the Ephesians je „magnum opus“ Paula Baynese.⁵³ Část tohoto díla, tedy komentář první kapitoly listu Efezským, vyšel na veřejnost již v roce 1618, avšak kompletní verze s komentáři ke všem kapitolám vyšla v roce 1643.⁵⁴ Toto dílo jsem využil nejen kvůli tomu, že v sobě skrývá také vysvětlivky jiných částí z Bible kromě listu Efezským, ale také kvůli tomu, že se jedná o sepsání „podstaty“ toho, co Paul Baynes kázal právě v kostele sv. Ondřeje v Cambridgi. Jedná se o exemplární dílo puritanismu.⁵⁵ V této studii jsem využil vydání z roku 1866, jelikož je zdarma a lehce dostupné online ke stažení. Text je rozdělený podle kapitol listu Efezským. V těchto jednotlivých částech jsou vždy rozebrané jednotlivé verše dané kapitoly, ze kterých Paul Baynes vždy vypíše doktrinální myšlenky těchto veršů, jakým způsobem aplikujeme tyto verše v našich životech – a zároveň zmiňuje potenciální námitky, které mohou vzejít od čtenářů. Tyto námitky vždy poté řeší a vysvětluje protiargument. Vysvětluje verše takovým způsobem, aby lidé vůbec porozuměli v kontextu celé Bible listu Efezským a aby se lidé podle této biblické části správně řídili.⁵⁶

Na druhou stranu dílo *A iustification of separation from the Church of England* od Johna Robinsona⁵⁷ se svým hlavním cílem poněkud liší. Hlavním cílem tohoto textu byla co nejdetailnější reakce na kritiku jistého puritánského duchovního,⁵⁸ který vyčítá brownistům

⁵³ BEEKE, Joel R. – PEDERSON, R.: *Paul Baynes*. In: BEEKE, Joel R. – PEDERSON, R.: *Meet the Puritans*.

⁵⁴ ALEXANDER, Thomas: *Paul Bayne*. In: BAYNES, Paul: *An Entire Commentary upon the whole Epistle of St Paul to the Ephesians* (dále jen *Commentary upon Ephesians*). Edinburgh 1866.

⁵⁵ BEEKE, Joel R. – PEDERSON, R.: *Paul Baynes*. In: BEEKE, Joel R. – PEDERSON, R.: *Meet the Puritans*.

⁵⁶ BAYNES, P.: *Commentary upon Ephesians*. Dostupné ke stažení z: <https://archive.org/details/entirecommentary00bayn/mode/2up> [cit. 18. 4. 2024].

⁵⁷ ROBINSON, John: *A iustification of separation from the Church of England* (dále jen *A iustification of separation*). Amsterdam 1610. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo/A10835.0001.001?view=toc> [cit. 18. 4. 2024].

⁵⁸ Jmenoval se Richard Bernard. John Robinson se ve svém díle *A iustification of separation* aktivně o něm zmiňuje například formou „Mr. B.“ či „Mr. Bern.“. John Robinson se znal s Richardem Bernardem. Dostupné z: BURGESS, W.: *The Pastor of the Pilgrims*, s. 67–71.

hlavně jejich separatismus.⁵⁹ Vydaný v roce 1610, *A ivstification of separation*⁶⁰ se odkazuje i na ostatní brownistické myslitele, včetně již zmíněného Johna Smytha, Henryho Barrowa a Henryho Ainswortha. Text je založený na náboženské argumentaci, tedy vyskytují se zde i citace pasáží z Bible, které taktéž někdy rozvádí.

Jenže práce se nemohla obejít bez náboženské analýzy textu, který vznikl na území Severní Ameriky rukama samotných Otců poutníků. Mayflowerská kompaktáta nejsou spojována s Pequoty, i když se jedná o zásadní dohodu Plymouthské kolonie z roku 1620. Kompaktátům věnuji opakovaně pozornost v podkapitole o dějinách brownistů, ale taktéž jsem věnoval celou podkapitolu pouze tomuto dokumentu, jelikož se mu autoři o Pequotech skoro vůbec nevěnují, přestože nám nabízí opět jiný pohled a jisté předurčení jejich vztahu vůči Pequotům. Z těchto důvodů se protentokrát zdržím většího popisu, ke kterému se vrátím později, a budu se již věnovat hlavní náplni mé práce.

⁵⁹ Jak už bylo dříve řečeno, věnuji později v textu podkapitolu definování brownistů a s nimi spojeného pojmu separatismu.

⁶⁰ Toto dílo může být pro českého čtenáře zajímavé tím, že se v něm John Robinson zmiňuje o Janu Husovi a Jeronýmu Pražském. Poukazuje na velký úspěch, kterému se Janu Husovi a Jeronýmu Pražskému nedostalo, naopak Martinu Lutherovi ano, přestože oba čeští teologové působili dlouhou dobu před Lutherem. Dostupné z: ROBINSON, J.: *A ivstification of separation*, s. 61–62. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo/A10835.0001.001?view=toc> [cit. 18. 4. 2024].

2. První kontakt s Evropany

K údajně prvnímu setkání s Pequoty překvapivě nedochází skrze puritány, ale nizozemskou posádku, jelikož první písemná zmínka o existenci Pequotů se nachází v písemných záznamech nizozemských námořníků pod vedením kapitána Adriaena Blocka.⁶¹ Potkali se s nimi pravděpodobně v období mezi lety 1613–1614,⁶² tedy více než 100 let po objevení Ameriky.

Bližší vztahy s Pequoty byly navázány hlavně kvůli obchodu. Holanďané prvotního styku s indiány co nejrychleji využili a začali obchodovat s Pequoty již ve 20. letech 17. století, protože zjistili, že za *wampum* můžou od jiných indiánských kmenů formou výměnného obchodu získat velké množství kožešin.⁶³ Wampum, v rodině algonkinských jazyků psáno *wampumpeag*,⁶⁴ v deníku Williama Bradforda *Of Plimoth Plantation* zmíněno jako Wampampeake,⁶⁵ byl indiánský šperk z organického materiálu, který u nich mohl sloužit jako dar, dekorativní prvek,⁶⁶ případně také jako smlouva.⁶⁷ Později byly vlivem Angličanů zásoby wampumů používány jako peníze.⁶⁸ Kmen Pequotů se stal díky obchodu s wampumy „bohatší a mocnější“.⁶⁹ Podobně na tom byli i Holanďani, jelikož se zvyšoval počet kožešin dovážených zpátky do Spojených provincií nizozemských.⁷⁰ Tedy na základě pramenů zpočátku obě strany prosperovaly díky obchodu.

Nedlouho po Nizozemcích se do obchodu s Pequoty zapojili roku 1627 i kolonisté z Plymouthské kolonie, která byla založena *Otci poutníky*, křesťanskými anglickými osadníky, kteří roku 1620 dopluli do Severní Ameriky na lodi *Mayflower* a založili právě Plymouthskou kolonii. Brzy nato se totiž stala kolonie ekonomicky závislá na finančně výnosném wampumu,

⁶¹ MCNEIL, Julie Ann: *Potsherd and people: considering the connections between ceramics and identity at the Eastern Pequot Tribal Nation reservation, North Stonington, Connecticut*. Boston 2005, s. 39. In: [http://www.faculty.umb.edu/stephen_silliman/sharing/Theses/McNeil,%20Julie%20-%20Thesis%20on%20Eastern%20Pequot%20\(UMB,%202005\).pdf](http://www.faculty.umb.edu/stephen_silliman/sharing/Theses/McNeil,%20Julie%20-%20Thesis%20on%20Eastern%20Pequot%20(UMB,%202005).pdf) [cit. 21. 10. 2023] (nepublikovaná magisterská diplomová práce).

⁶² HAUPTMAN, L. (ed.) – WHERRY, J. (ed.): *The Pequots*, s. 34.

⁶³ Tamtéž, s. 55–58.

⁶⁴ Wampumpeag znamená bílé šňůrky. Dostupné z: *Wampumpeag*. In: <https://www.dictionary.com/browse/wampumpeag> [cit. 21. 10. 2023].

⁶⁵ BRADFORD, William: *Bradford's History "Of Plimoth Plantation": From the Original Manuscript: with a report of the proceedings incident to the return of the manuscript to Massachusetts*. Boston 1898, s. 281. In: <https://www.loc.gov/resource/gdcmassbookdig.bradfordshistory00brawi/?c=200&sp=2&st=slideshow#slide-181> [cit. 21. 10. 2023].

⁶⁶ SLOTKIN, James Sydney – SCHMITT, Karl: *Studies of Wampum*. *American Anthropologist* (dále jen AA), 51, 1949, č. 2, s. 226. In: <https://www.jstor.org/stable/664106> [cit. 21. 10. 2023].

⁶⁷ TAYLOR, Colin: *Native American Life: The Family, the Hunt, Pastimes and Ceremonies*. New York 1996, s. 16.

⁶⁸ SLOTKIN, James Sydney – SCHMITT, Karl: *Studies of Wampum*. AA, 51, 1949, č. 2, s. 234. In: <https://www.jstor.org/stable/664106> [cit. 21. 10. 2023].

⁶⁹ BRADFORD, W.: [282]. In: 'Plimoth Plantation'. In: <https://www.gutenberg.org/cache/epub/24950/pg24950-images.html> [cit. 21. 10. 2023].

⁷⁰ HAUPTMAN, L. (ed.) – WHERRY, J. (ed.): *The Pequots*, s. 58–59.

protože dlužila peníze sponzorům jejich výpravy do Severní Ameriky a její obyvatelé potřebovali nutně zásoby k přežití. Tato skutečnost zvýšila soupeření mezi indiánskými kmeny,⁷¹ které později vyústí v krvavý konflikt.

2.1. Pequotové

Pequotové jsou indiánským kmenem z oblasti Connecticut.⁷² Jejich jméno znamená *ničitelé* v rodině algonkinských jazyků,⁷³ do které patřil i jejich jazyk.⁷⁴ Dnes je řazen mezi *mrtvé jazyky*, jelikož poslední rodilá mluvčí jménem Fidelia Ann Hoscott Fielding⁷⁵ zemřela roku 1908.⁷⁶ *Ninnu* bylo doslovné označení pro lidi indiánské rasy, naopak *missinôwog* bylo označení pro lidi jiných ras.⁷⁷ Zmiňují tyto termíny, jelikož se budou v práci objevovat. Odhaduje se, že v prvním desetiletí 17. století žilo přibližně 16 000 Pequotů.⁷⁸ V polovině 90. let 20. století okolo 2 000.⁷⁹ Je důležité říct, že je původ tohoto kmene stále nevyjasněný. Existují názory, že prvotně pochází z oblasti řeky Hudson a Champlainova jezera⁸⁰ či přímo z jižní oblasti Nové Anglie.⁸¹ William Bradford nazval Pequoty bojovným a statným lidem.⁸² Zachovalo se nám dokonce dílo jistého Williama Wooda, ve kterém Pequoty nenazývá pouze bojovným lidem, nýbrž i lidem „spravedlivým“ a „přívětivým“ k Angličanům. Přímou zmiňuje nezářadnost Pequotů vůči jejich vlastním či Angličanům.⁸³ Jedná se o velmi zajímavé a pro nás z hlediska kontaktu mezi kolonisty a Pequoty velmi důležité prohlášení. Stanovisko, které, jak se posléze dozvíme, mnoho kolonistů patrně nesdílelo.

⁷¹ HAUPTMAN, L. (ed.) – WHERRY, J. (ed.): *The Pequots*, s. 59.

⁷² Connecticut, pojmenovaný podle stejnojmenné řeky, je jeden z 50 států Spojených států amerických, který se nachází v severní části východního pobřeží USA, tzn. v jižní části oblasti Nové Anglie.

⁷³ TRUMBULL, Hammond: *Indian Names of Places etc., in and on the borders of Connecticut: with interpretations of some of them*. Hartford 1881, s. 50.

⁷⁴ PRITZKER, Barry: *Native Americans: An Encyclopedia of History, Culture, and Peoples* (dále jen *Native Americans*). Santa Barbara 1998, s. 654.

⁷⁵ FAWCETT, Melissa Jayne: *The Lasting of the Mohegans*. I. díl. *The Story of the Wolf People*. Uncasville 1995, s. 35.

⁷⁶ Tamtéž, s. 25.

⁷⁷ PRINCE, Dyneley – SPECK, Frank: *A Vocabulary of Mohegan-Pequot*. Bristol 2005, s. 22.

⁷⁸ SNOW, Dean – LANPHEAR, Kim: *European Contact and Indian Depopulation in the Northeast: The Timing of the First Epidemics*. *Ethnohistory*, 35, 1988, č. 1, s. 24. In: <https://www.jstor.org/stable/482431> [cit. 21. 10. 2023].

⁷⁹ PRITZKER, B.: *Native Americans*, s. 654.

⁸⁰ Tamtéž, s. 654–655.

⁸¹ HAUPTMAN, L. (ed.) – WHERRY, J. (ed.): *The Pequots*, s. 33.

⁸² BRADFORD, W.: [416]. In: <https://www.gutenberg.org/cache/epub/24950/pg24950-images.html> [cit. 21. 10. 2023].

⁸³ WOOD, William: *New Englands Prospect*. Londýn 1634, s. 62. In: <https://www.gutenberg.org/cache/epub/47082/pg47082-images.html> [cit. 21. 10. 2023].

2.2. Puritáni

Přesně definovat puritány není jednoduchou záležitostí, a to hlavně kvůli samotnému názvu a různým skupinám, jež jsou zařazovány pod puritanismus. Pojem *puritán* má kořeny již v 60. letech 16. století a byl používán v negativním smyslu, jelikož sloužil jako hanlivé pojmenování těch, kteří nebyli spokojeni s – podle jejich názorů nedostatečnou – mírou reformace anglikánské církve. Proto můžeme vnímat puritánství jako skupinu různorodých náboženských názorů, přestože měli body, ve kterých se drtivá většina shodovala. Jedním z těchto bodů je oddálení se od určitých učení Martina Luthera. Jako příklad nám poslouží interpretace poslední večeře Páně. Puritáni, na rozdíl od luteránů a taktéž katolíků, nevěří ve fyzickou přítomnost Ježíše Krista v chlebě a vínu při přijímání eucharistie, ale věří v „přijetí Ježíše Krista duchovně“ skrze chléb a víno.⁸⁴ V tomto, stejně jako v jiných učeních, se spíše shodují s kalvinismem. Dalším bodem bylo silné zdůrazňování důležitosti Bible a její aplikace „ve všech oblastech života“, protože ji považovali za psané „slovo Boží“. Puritánům se nelíbily praktiky jiných církví, které podle jejich názoru neodpovídaly Bibli, doslova „nebiblické předreformační praktiky“. Proto prosazovali ještě hlubší reformaci anglikánské církve „ve shodě se slovem Božím“. V tomto byli v první polovině 17. století do jisté míry úspěšní, avšak na začátku období restaurace Stuartovců došlo k regresi těchto úspěchů. Tato situace vyústila v odchod mnoha puritánů z anglikánské církve a jejich obecný úpadek coby držitelů vlivných pozic.⁸⁵ Tedy v kostce řečeno byli puritáni angličtí protestanti reformačního směru v období 16. a 17. století, kteří byli ovlivněni učením Jana Kalvína.

2.2.1. Brownisté a separatisté

Jak bylo v předešlé podkapitole již zmíněno, puritáni nebyli oficiálním společenstvím, jako je například katolická církev, ale spíše se jednalo o označení mnoha různých náboženských skupin, které sdílely některé důležité myšlenky, kvůli kterým jsou právě zařazovány pod toto pojmenování. V této podkapitole se tudíž budeme věnovat přesnému vymezení křesťanské skupiny Otců poutníků, k čemuž si musíme vysvětlit dva klíčové pojmy: brownisté a separatisté.

Brownisté byli angličtí protestantští separatisté, kteří v 80. letech 16. století byli vedeni jejich jmenovcem, jenž se jmenoval Robert Browne, prosazovatel kongregačního zřízení, tedy

⁸⁴ BEEKE, Joel R. – JONES, M.: *The Puritans on the Lord's Supper*. In: *A Puritan Theology*.

⁸⁵ Tamtéž, *Introduction*.

zakládání nezávislých sborů v rámci církevního řádu.⁸⁶ Angličtí separatisté se vyznačují tím, že se chtějí, oproti většině puritánů na počátku tohoto hnutí, doslova oddělit od anglikánské církve, tudíž separatisté nemuseli být nutně brownisty. Většinu posádky na lodi Mayflower tvořili právě separatističtí puritáni a jejich služebníci,⁸⁷ celkový počet posádky byl zhruba 102 lidí. V celkovém počtu jsou zahrnuti všichni,⁸⁸ tedy také i lidé mimo brownistické seskupení.⁸⁹ Podle Roberta Browna bylo odloučení se od zkorumpované anglikánské církve „jediným lékem“, jedinou záchranou proti „království Satana“.⁹⁰ Tedy mnoho Otců poutníků byli právě brownisté.

2.2.1.1. Dějiny brownistů

K hlubšímu pochopení původu názorů Otců poutníků je nutná znalost stručných dějin předků, kteří položili základy myšlenek rozšiřované a aplikované jejich potomky právě v Americe. Bezpochybně bohatá a komplikovaná historie brownistů člověku ukazuje, v jak hektických podmínkách vznikla tato křesťanská snaha o vytvoření „pravé“ církve.

Brownisté původně žili s jejich zakladatelem v Norwichi, ale byli nuceni opustit Anglii na podzim 1581. Z tohoto důvodu se přestěhovali do nizozemského města Middelburg, kde jejich brownistické společenství netrvalo dlouho kvůli vnitřním problémům, například v důsledku „přísné kázně“ a chování jejich vůdčí osobnosti. Robert Browne se kvůli vnitřnímu konfliktu roku 1583 přemístil do Skotska.⁹¹ Nakonec se i radikální Robert Browne podrobil anglikánské církvi, kterou uznal jako „církev Boží“.⁹² V roce 1591 byl dokonce ordinován na rektora, v anglikánské církvi ekvivalent faráře.⁹³ Nicméně myšlenky brownistů nezanikly, měly stále ohlas a přitahovaly další zvědavé duše. Kolem roku 1587 se v porovnání s uplynulými lety v Londýně intenzivněji šířily ideje brownistů i skrze Henryho Barrowa,⁹⁴ který byl nakonec za tyto aktivity oběšen v roce 1593.⁹⁵ Ačkoli páčil knihy Barrowa, Francis Johnson se stal další významnou osobností hnutí brownistů poté, co si přečetl kopie brownistických textů, na jejichž spálení měl dohlédnout. Johnson je vzorovou ukázkou původně sice příslušníka jedné z mnoha

⁸⁶ LANNING, Ray: *Glossary of Terms and Events in this Guide*. In: BEEKE, Joel R. – PEDERSON, R.: *Meet the Puritans*.

⁸⁷ Na lodi Mayflower se vyskytovalo přibližně 37 brownistů. Do tohoto čísla nejsou započtení jejich služebníci.

⁸⁸ Do celkového počtu jsou připočtení i všichni služebníci.

⁸⁹ DE HOOP SCHEFFER, Jacob G.: *History of the Free churchmen*, s. 208–210.

⁹⁰ Tamtéž, s. 6–9.

⁹¹ Tamtéž, s. 10–12.

⁹² TOMKINS, S.: *Executions and surrender: Thomas Settle*. In: TOMKINS, S.: *The Journey to the Mayflower*.

⁹³ Tamtéž, *A Brief Discoverie: Browne the rector*.

⁹⁴ Tamtéž, *Reviving the London underground church: Barrow's conversion*.

⁹⁵ Tamtéž, *The scaffold: A second chance*.

odnoží zařazovaných pod puritanismus, ale současně odpůrce brownismu.⁹⁶ Byl zvolen pastorem brownistů v Londýně necelý rok před popravou Henryho Barrowa.⁹⁷ V dubnu 1597 se Francis Johnson pokusil založit kolonii na Magdalénských ostrovech, tedy blízko ostrova Newfoundland. Byl totiž vězněn společně s jinými brownistickými lídry a přesvědčili členy královské rady, aby je propustili z ekonomických a politických důvodů. Hájili se potenciálně ekonomicky prospěšnou kolonií a španělskou hrozbou, proti níž mohou bojovat. Tímto způsobem mohli brownisté dosáhnout jisté legality a zbavit se zákazu šíření a vyznávání jejich náboženství.⁹⁸ Tedy brownistické hnutí se pokusilo oddělit se již více než dvacet let před plavbou Mayflower. Kdoví, jak by historie Otců poutníků vypadala, kdyby se brownistům podařilo usadit se v Severní Americe již od roku 1597.

Když se Johnsonovi a jeho přívržencům nepodařilo usadit se v Americe, vrátil se do Anglie, odkud se přeplavil do Amsterdamu v září 1597.⁹⁹ Zde již působil Henry Ainsworth, jenž se s Johnsonem podílel na psaní, tisknutí a šíření brownistických textů ze Spojených provincií nizozemských.¹⁰⁰ Obdobně jako v případě Roberta Browna dochází opět k významným problémům zevnitř společenství, následkem těchto neshod byl odchod Ainswortha roku 1610.¹⁰¹ Dalšími přistěhovalci do Amsterdamu byli brownističtí lídři John Robinson a John Smyth, kteří původně působili v Anglii nejdříve jako anglikánští duchovní, ale již ovlivněni puritánstvím. Společně s Johnem Robinsonem odešel i jeho příznivec William Bradford.¹⁰² Do roku 1608 se kvůli neustávající perzekuci společně s ostatními brownismem ovlivněnými separatisty přemístili do Spojených provincií nizozemských.¹⁰³ Centrem brownistického hnutí se definitivně stal Amsterdam.

Nekončící spory mezi brownisty způsobily ještě širší rozštěpení mezi stoupenci separatismu, což byl jeden z hlavních důvodů plavby Mayflower. Už v roce 1608 dochází ke konfliktu kvůli „struktuře vedení“ a zákazu Bible při bohoslužbě. John Smyth, vedoucí představitel jednoho ze tří brownistických společenství v Amsterdamu, byl prosazovatelem těchto změn.¹⁰⁴ Vzhledem k těmto a několika jiným nesmiřitelným rozdílům Smyth opustil brownisty roku 1609 a vytvořil první anglickou baptistickou církev – nevěřil totiž také v křest

⁹⁶ TOMKINS, S.: *A Brief Discoverie: Barrow versus Gifford*. In: TOMKINS, S.: *The Journey to the Mayflower*.

⁹⁷ Tamtéž, *On trial: Free to worship*.

⁹⁸ Tamtéž, *Newfoundland: Colonial proposal*.

⁹⁹ Tamtéž, *Newfoundland: Journey to North America*.

¹⁰⁰ DE HOOP SCHEFFER, Jacob G.: *History of the Free churchmen*, s. 17–33.

¹⁰¹ BEEKE, Joel R. – PEDERSON, R.: *Henry Ainsworth*. In: BEEKE, Joel R. – PEDERSON, R.: *Meet the Puritans*.

¹⁰² Tamtéž, *A Brief History of English Puritanism*.

¹⁰³ DE HOOP SCHEFFER, Jacob G.: *History of the Free churchmen*, s. 95–107.

¹⁰⁴ TOMKINS, S.: *'The quicksands of Anabaptistry'*. In: TOMKINS, S.: *The Journey to the Mayflower*.

nemluvnat.¹⁰⁵ Ve stejném roce se John Robinson (další brownistický lídr) v důsledku těchto problémů rozhodl opustit Amsterdam a přemístil jeho komunitu do Leidenu.¹⁰⁶ Nakonec i lídři třetí amsterdamské brownistické komunity se ocitli v těžké situaci, když Francis Johnson zavedl silnější systém rady starších, přestože staršovstvo již bylo zahrnuto ve vedení kongregace. S tímto nesouhlasila druhá vedoucí postava – Henry Ainsworth, jenž oponoval zachováním předešlého systému, kde poslední a rozhodující slovo náleží „kongregaci jako celku“. I přes snahy situaci vyřešit za asistence reprezentantů leidenského odvětví brownistů, mimo jiné za přítomnosti Williama Brewstera, jenž také opustil Anglii,¹⁰⁷ se nepodařilo zvrátit rozdělení této komunity. Kromě tohoto sporu existovaly další, vlivem kterých, jak již bylo zmíněno výše, v prosinci 1610 Ainsworth odešel založit nové brownistické společenství.¹⁰⁸ Rozdělení do mnoha skupinek, brownisté ve Spojených provinciích nizozemských byli těmito událostmi oslabeni.

Novým centrem hlavního dění tohoto separatistického hnutí se stal Leiden, ze kterého se vydali první budoucí Otcové poutníci za cílem vyplout do „nového anglického Kanaánu“.¹⁰⁹ Leidenští brownisté pod vedením Johna Robinsona a Williama Brewstera¹¹⁰ měli různé důvody pro opuštění Spojených provincií nizozemských. Již bylo zmíněno nepřetržité rozdělování brownistů, ale samotní brownisté hlavně prezentovali argument, že život ve Spojených provinciích nizozemských je „příliš ponurý na to, aby jejich církev měla nějakou budoucnost“. John Robinson vyslal roku 1617 dva reprezentanty do Londýna, aby domluvili povolení pro kolonizování území v Severní Americe. Aby přesvědčili anglickou stranu, museli Robinson s Brewsterem poslat umírněný text, ve kterém souhlasí s mnoha body a stanovisky anglikánské církve,¹¹¹ tedy museli se do jisté míry podříditi druhé straně. Výprava potřebovala také peníze, proto si zajistili londýnské sponzory.

V květnu 1620 byla leidenskou kongregací koupěna loď *Speedwell*.¹¹² V červenci stejného roku odplula menšina brownistické skupiny v Leidenu, která zahrnovala i Williama Bradforda a Williama Brewstera, z Delfthavenu směrem do Southamptonu, kde na ně čekala *Mayflower* s ostatními puritány, obchodníky a služebníky mimo leidenskou kongregaci.

¹⁰⁵ DE HOOP SCHEFFER, Jacob G.: *History of the Free churchmen*, s. 106–115.

¹⁰⁶ TOMKINS, S.: *Against Calvin: Arminianism*. In: TOMKINS, S.: *The Journey to the Mayflower*.

¹⁰⁷ DE HOOP SCHEFFER, Jacob G.: *History of the Free churchmen*, s. 107–108.

¹⁰⁸ TOMKINS, S.: *'Tell the church': Johnson's conversion*. In: TOMKINS, S.: *The Journey to the Mayflower*.

¹⁰⁹ KIRK-SMITH, Harold: *William Brewster: 'The Father of New England' – His Life and Times 1567-1644* (dále jen *The Father of New England*). Boston 1992, s. 165.

¹¹⁰ TOMKINS, S.: *'The quicksands of Anabaptistry': The first Baptist*. In: TOMKINS, S.: *The Journey to the Mayflower*.

¹¹¹ Tamtéž, *The Promised Land: Reasons for going*.

¹¹² Tamtéž, *'Twixt cup and lip: Preparations and provisions*.

Společně se měli dopravit do Nového světa. Posléze se ale ukázaly problémy se Speedwellem, kvůli kterým byli nuceni Speedwell opustit a přemístit co nejvíce lidí na Mayflower. I tak dvacet lidí nepokračovalo v plavbě. Pouze Mayflower doplula až do Ameriky.¹¹³ Loď doplula „ku slávě Boží“ ke břehům americké pevniny 21. listopadu 1620, ale před vyloděním se podepsalo 41 členů posádky pod Mayflowerská kompaktáta,¹¹⁴ dokument, jenž měl „za přítomnosti Boha“ definovat vedoucí strukturu nové kolonie,¹¹⁵ tzv. Plymouthské kolonie. Skupina leidenských brownistů tímto započala jednu z mnoha významných kapitol historie Severní Ameriky, neboť založili jednu z prvních anglických kolonií na tomto světadílu, která se podílela na šíření evropské kolonizace kontinentu.

¹¹³ TOMKINS, S.: *'Twixt cup and lip: Farewells*. In: TOMKINS, S.: *The Journey to the Mayflower*.

¹¹⁴ *The Mayflower Compact*. In: <https://www.gilderlehrman.org/sites/default/files/inline-pdfs/The%20Mayflower%20Compact.pdf> [cit. 25. 11. 2023].

¹¹⁵ TOMKINS, S.: *'Twixt cup and lip: The Mayflower Compact*. In: TOMKINS, S.: *The Journey to the Mayflower*.

3. Víra na prvním místě?

V předchozí kapitole jsem shrnul dějiny brownistů, kteří lodí Mayflower společně s ostatními puritánskými separatisty přepluli Atlantik a do historie se navždy zapsali jako Otcové poutníci. Ovšem tady jejich příběh nekončí, jelikož budeme pokračovat v jejich historii, avšak nyní již více z pohledu náboženství.

V literatuře o Pequotech a puritánských kolonistech se nemůžeme vyhnout náboženskému motivu. Přími účastníci, a koneckonců i jejich nástupci, spojovali vše z přesvědčení o Boží existenci s nadpřirozenou autoritou a jejím záměrem. Jejich křesťanské hodnoty hrály důležitou roli. Tato část textu se zabývá právě aspektem víry těchto věřících skrze jejich významné osobnosti. Řídili se puritáni hlavně jejich vírou před vším ostatním? A jaké argumenty můžeme použít k tomu, proč se chovali takovým způsobem, jaký je popsán v pramenech a literatuře?

3.1. Podpisy „za přítomnosti Boha“

V této podkapitole jsem se zaměřil na text mající význam pro Plymouthskou kolonii a pro nás z hlediska náboženské otázky pro aplikaci na Pequoty. Jakým způsobem mohl tento dokument předurčit motivaci či ospravedlnění chování kolonistů vůči Pequotům? Hrál tento text vůbec finální roli v puritánském jednání s indiánským kmenem?

Nejdříve se tedy podíváme na dohodu, která stála u samotného vzniku Plymouthské kolonie. Mayflowerská kompaktáta, první oficiální dokument Plymouthské kolonie, definují tři cíle plavby: zvětšení slávy Boží, povýšení či rozvíjení křesťanské víry a dělání cti anglickému králi a rodné zemi.¹¹⁶ Touto částí byly již od začátku lehce naznačeny úmysly kolonistů. Můžeme část tohoto textu interpretovat jako sdělení jejich šíření víry na území jejich kolonie. Na formě dohody měli podíl i brownistický starší William Brewster a budoucí guvernér Plymouthské kolonie William Bradford, kteří kompaktáta podepsali.

Důležitost křesťanské víry je jasně definovaná i v tomto politickém dokumentu, který ukazuje vliv náboženství v občanské správě kolonie. K tomu, aby tohoto cíle dosáhli, museli vytvořit stabilní uspořádání a přijímat „spravedlivé a rovné zákony“,

¹¹⁶ „Having undertaken for the glory of God, and advancement of the Christian Faith, and honor of our King and Country, a Voyage to plant the first Colony in the Northern parts of Virginia (...)“ Dostupné z: *The Mayflower Compact*. In: <https://www.gilderlehrman.org/sites/default/files/inline-pdfs/The%20Mayflower%20Compact.pdf> [cit. 25. 11. 2023].

kteře považovali za nejvhodnější a nejmýchodnější „pro obecné dobro kolonie“.¹¹⁷ Jelikož je kolonie založena na křesťanských základech a její první dokument byl sepsán „za přítomnosti Boha“,¹¹⁸ mohou její reprezentanti považovat cokoli, co je v souladu se slovem či zjevením Božím, protože Bůh je dobrý¹¹⁹ a zároveň spravedlivý,¹²⁰ za pozitivní pro dobro jejich kolonie. Kompaktáta tímto umožnila Boží ospravedlnění pro jakékoliv politické kroky.

Mayflowerská kompaktáta nabízí prvotní nástroj pro kolonisty, díky kterému mohou za pomoci vlastního odůvodnění skřze jejich Boha ospravedlnit jakékoliv kroky, například i kroky proti nebezpečným oponentům v řadách vlastních obyvatel, kteří nesouhlasí s vedením, či proti indiánům, v našem případě proti Pequotům. Samozřejmě za předpokladu, že výsledek těchto činů bude vyhovovat kolonii, resp. bude sloužit ke prospěchu dobra kolonie a zároveň sloužit ku slávě Boží. John Underhill ve svém díle vysvětluje, proč popisuje válku proti Pequotům, a to konkrétně nejen kvůli slávě Boží, ale také kvůli tomu, aby lidé „viděli jeho sílu“ a aby „zvětšil jeho velkou čest pro jeho velkou dobřost“.¹²¹

Je důležité zmínit, že i přes častý tvrdý postoj v prosazování víry v každodenním životě brownisté podepsali kompaktáta, přestože dokument pojednává o podepsaných jako o věrných poddaných krále.¹²² Král, tedy Jakub I., jakožto nejvyšší guvernér reprezentuje vlivnou pozici v anglikánské cířkvi. Tuto cířkev, ze které se brownisté oddělili, označovali slovy

¹¹⁷ „(...) and combine ourselves together into a civil body politick, for our better ordering and preservation and furtherance of the ends aforesaid; and by virtue hereof do enact, constitute, and frame such just and equal Laws, Ordinances, acts, constitutions, and offices from time to time, as shall be thought most meet and convenient for the general good of the Colony (...)“ Dostupné z: *The Mayflower Compact*. In: <https://www.gilderlehrman.org/sites/default/files/inline-pdfs/The%20Mayflower%20Compact.pdf> [cit. 25. 11. 2023].

¹¹⁸ „(...) do by these presents solemnly and mutually, in the presence of God and one another, covenant, and combine ourselves together into a civil body politick (...)“ Dostupné z: *The Mayflower Compact*. In: <https://www.gilderlehrman.org/sites/default/files/inline-pdfs/The%20Mayflower%20Compact.pdf> [cit. 25. 11. 2023].

¹¹⁹ AINSWORTH, H.: *Annotations vpon the Booke of Psalmes*. In: AINSWORTH, H.: *The Booke of Psalmes*, s. 54. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo2/A27792.0001.001?rgn=main;view=fulltext> [cit. 25. 11. 2023].

¹²⁰ AINSWORTH, H.: *The Book of Psalmes or Himnes*. In: AINSWORTH, H.: *The Booke of Psalmes*, s. 25. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo2/A27792.0001.001?rgn=main;view=fulltext> [cit. 25. 11. 2023].

¹²¹ „And to the end that Gods name might have the glory, and his people see his power, and magnifie his honour for his great goodnesse I have indevoured according to my weake ability, to set forth the full relation of the Warre from the first rise to the end of the victory.“ Dostupné z:

UNDERHILL, J. – ROYSTER, P. (ed.): *Newes from America*, s. 2. In: <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1037&context=etas> [cit. 25. 11. 2023].

¹²² „In the name of God, Amen. We whose names are underwritten, the loyal Subjects of our dread sovereign Lord King James, by the grace of God of Great Britain, France, and Ireland King, Defender of the Faith, &c.“ Dostupné z: *The Mayflower Compact*. In: <https://www.gilderlehrman.org/sites/default/files/inline-pdfs/The%20Mayflower%20Compact.pdf> [cit. 25. 11. 2023].

„falešná“ a „klamajíc její děti“,¹²³ její biskupy jako reprezentanty „protikřesťanské autority“¹²⁴ a její seskupení jako „společnost židovských, pohanských a papeženských obřadů“.¹²⁵ Těto osobnosti nyní vzdávají nikoli jen hold, ale současně i poslušnost. Jakub I. je zde i zmíněn jako „obránce víry“, přestože se nachází na straně „falešné“ církve. Brownisté přece už měli svého krále – a tím byl „Kristus Ježíš“,¹²⁶ který je zároveň „král a kněz“.¹²⁷

Je pravdou, že označení „obránce víry“ bylo jedním z mnoha titulů krále Jakuba I.,¹²⁸ ale i přesto se rozhodli brownisté podepsat kompaktáta. Může být člověk, který je mimo „pravou viditelnou církev“, jak psal John Robinson,¹²⁹ „obráncem víry“? Mohou brownisté být věrnými poddanými jednoho z hlavních reprezentantů „falešné“ církve?

Dále je nutné připomenout, že plymouthští separatisté nebyli sami. V řadách nepuritánů se vyskytovaly hlasy lidí, kteří se příliš nepřikláněli k myšlenkám „jednoty“ a shody. Proto se rozhodli vytvořit oficiální dokument, jenž měl zaručit vládu pro nově vzniklou kolonii. Dohodou, která tento způsob fungování vytvořila, byla kompaktáta.¹³⁰ Plymouthská kolonie zahrnovala podstatný počet obyvatel, kteří nesdíleli všechny separatistické myšlenky s brownisty.¹³¹

Na základě této dohody jsme svědky brownistického podřízení se, co se týče jejich náboženského přesvědčení, praktickým účelům vytvoření dokumentu, jenž má dopomoct řízení nově vzniklé kolonie. Dá se proto z určitého hlediska tvrdit, že v tomto případě byla víra podřízena politice. Brownisté byli i přes jejich radikální názory schopni kompromisu i „za přítomnosti Boha“. Důkazem je podepsání kompaktát.

A je to přesně tato schopnost dělat ústupky, která nám nabízí argumentaci pro to, že se v jejich mnoha přesvědčeních mohli teoreticky přizpůsobit až takovým způsobem, aby mohli udržovat i kontakt s Pequoty, které označovali právě jako představitele Satana.¹³² Když byli

¹²³ JOHNSON, F.: *To all that desire to feare, to loue, & to obey our Lord Iesus Christ, grace, wisdom and vnderstanding*. In: JOHNSON, F.: *A true confession of the faith*. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo2/B14924.0001.001?rgn=main;view=fulltext> [cit. 25. 11. 2023].

¹²⁴ BARROW, Henry: *A brief discoverie of the false chvrch*. Dordrecht 1590, s. 225. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo/A05025.0001.001?rgn=main;view=fulltext> [cit. 25. 11. 2023].

¹²⁵ ROBINSON, J.: *A ivstification of separation*, s. 9. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo/A10835.0001.001?rgn=main;view=fulltext> [cit. 25. 11. 2023].

¹²⁶ SMYTH, J.: *The Differences Of The Churches of the seperation*, s. 23. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo2/A12553.0001.001/?view=toc> [cit. 6. 4. 2024].

¹²⁷ Tamtéž, s. 31.

¹²⁸ Král Jakub I. si údajně více cenil tohoto titulu než královského titulu. Dostupné z: WILLSON, David Harris: *King James VI and I*. New York 1967, s. 230.

¹²⁹ ROBINSON, J.: *A ivstification of separation*, s. 98. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo/A10835.0001.001?rgn=main;view=fulltext> [cit. 6. 4. 2024].

¹³⁰ STRATTON, Eugene Aubrey: *Plymouth Colony: Its History & People 1620-1691*. Salt Lake City 1986, s. 21.

¹³¹ Tamtéž, s. 29.

¹³² SLATER, S.: *“Great Pride and Insolence”*, s. 48.

brownisté ochotni se podříditi nejvyššímu guvernérovi „společnosti židovských, pohanských a papeženských obřadů“, proč by nebyli schopni kompromisu ve vztahu k Pequotům, co se týče výhodného obchodu? Připomeňme si, že to byl právě Robert Browne, faktický zakladatel hnutí, který vnímal oddělení se od anglikánské církve jako jedinou záchranu proti „království Satana“. Hned se nám nabízí reálná možnost takového vztahu mezi Pequoty a plymouthskými kolonisty.

Nezapomeňme, že Plymouthská kolonie dlužila peníze sponzorům jejich výpravy do „nového anglického Kanaánu“. A nejenže dlužili peníze, ale ještě k tomu v prvních letech byly v kolonii nízké zásoby jídla. Bylo jim sice dopomoženo formou pěstování indiánských plodin,¹³³ avšak to nestačilo. Potřebovali nutně peníze nejen na přežití, ale také na vyřízení účtů ve vztahu k jejich londýnským sponzorům. Taková situace nutí každého člověka zříct se některých svých zásad a přesvědčení, což bylo pravděpodobně případem právě brownistů. Brownistům nemohl z pochopitelných důvodů stačit verš z Knihy žalmů 34, 11,¹³⁴ podle kterého „lvi“ sice mohou hladovět, ale těm, „kdo hledají Boha“, nechybí nic „dobrého“.¹³⁵

3.2. Život v „království Božím“

Nyní se vrátíme k událostem v Severní Americe. Od roku 1627 plymouthští kolonisté dále obchodovali s indiány, jenže i tento vztah měl svá úskalí. Kromě toho, že samotné indiánské kmeny začaly kvůli tomuto obchodu mezi sebou soupeřit, začaly se objevovat i první konflikty mezi kolonisty a indiány. Proto se práce musí věnovat počátkům této konfrontace, která předznamená větší krveprolití.

Obchod byl zásadní pro přežití kolonistů. Wampum představoval ideální řešení pro problémy Otců poutníků. Díky wampumu totiž mohli Evropané, jak už bylo dříve uvedeno, získat kožešiny od ostatních indiánských kmenů, které mohli posléze prodat v Evropě.¹³⁶ Evropští obchodníci nabízeli indiánům za kožešiny mnoho různých předmětů, které indiáni přijímali, například hrnce, zrcadla a sekyrky. Ale wampum stále zůstával tou nejžhavější komoditou pro indiány dlouhou dobu, tedy i v období 40. let 17. století.¹³⁷

¹³³ STRATTON, Eugene Aubrey: *Plymouth Colony: Its History & People 1620-1691*. Salt Lake City 1986, s. 22.

¹³⁴ Nejenže formulace tohoto verše se do jisté míry liší v Ženevské Bibli a v díle Henryho Ainswortha, ale ve vydání Ženevské Bible z roku 1599 se tento verš nachází v desátém verši, zatímco v díle Ainswortha v jedenáctém verši. Dostupné z: AINSWORTH, H.: *The Book of Psalmes or Himnes*.

In: AINSWORTH, H.: *The Booke of Psalmes*, s. 36. In:

<https://quod.lib.umich.edu/e/eebo2/A27792.0001.001?rgn=main;view=fulltext> [cit. 25. 11. 2023].

¹³⁵ Žalmy 34, 10. Jak již bylo výše řečeno v poznámce, v Ženevské Bibli z roku 1599 je stejný verš očíslován číslem deset, nikoliv jedenáct.

¹³⁶ V kapitole o prvním kontaktu Evropanů s Pequoty jsme již probrali význam wampumu.

¹³⁷ DOLIN, Eric Jay: *“Many Hounds Are the Hare’s Death”*. In: DOLIN, Eric Jay: *Fur, Fortune, and Empire: The Epic History of the Fur Trade in America*. New York 2010.

Obchod však začal být ohrožen potenciálním válečným konfliktem mezi Pequoty a kolonisty. Roku 1634 byl Nizozemci zabit vrchní pequotský *sačem*.¹³⁸ Nedlouho poté byl na řece Connecticut indiány zavražděn kapitán anglického původu¹³⁹ a jeho posádka.¹⁴⁰ Existují dvě verze této události: John Mason nepřipisuje vraždu anglického kapitána přímo Pequotům, ale jinému indiánskému kmenu, který se však často uchýloval právě k nim.¹⁴¹ Podle Johna Winthropa Pequotové později přiznali, že jsou zodpovědní za smrt kapitána a jeho lidí, ale zároveň tvrdili, že mylně považovali anglického kapitána za Nizozemce.¹⁴² Jeho smrt měla zřejmě sloužit jako pomsta za smrt vrchního pequotského *sačema*. I když existovaly před tímto incidentem zmínky o pozitivních vlastnostech Pequotů, jak už bylo dříve napsáno ve spojitosti s Williamem Woodem, tato událost znamenala definitivní konec jakýchkoliv větších sympatií vůči Pequotům.¹⁴³

Ne všichni Angličané Pequotům věřili, jelikož William Bradford z Plymouthské kolonie zmiňuje informaci, že údajně Pequotové věděli o anglické národnosti kapitána.¹⁴⁴ Avšak někteří Angličané, přesněji řečeno Angličané z kolonie Massachusettská zátoka, jak se můžeme dočíst v dopise od Johna Winthropa Williamu Bradfordovi,¹⁴⁵ uzavřeli s Pequoty za určitých podmínek obchodní mír.¹⁴⁶ Obchod s Pequoty nebyl důležitý pouze pro plymouthské kolonisty, ale také pro puritány z Massachusettské zátoky. Tento obchodní mír za vyhrocených podmínek je toho důkazem. Z anglických dopisů a deníků se ale dozvídáme o nedodržení některých požadavků ze strany Pequotů, například vydání vrahů anglického kapitána.¹⁴⁷

¹³⁸ Sačem byl titul nejvyšších náčelníků kmenů severovýchodní části kontinentu Severní Ameriky. Detaily ohledně důvodu zabítí vrchního *sačema* jsou dostupné zde: FREEMAN, Michael: *Puritans and Pequots: The Question of Genocide*. NEQ, 68, 1995, č. 2, s. 286. In: <https://www.jstor.org/stable/366259> [cit. 13. 3. 2024].; CAVE, Alfred: *Who Killed John Stone? A Note on the Origins of the Pequot War* (dále jen *Who Killed John Stone?*). The William and Mary Quarterly (dále jen WMQ), 49, 1992, č. 3, s. 513–514. In: <https://www.jstor.org/stable/2947109> [cit. 13. 3. 2024].

¹³⁹ CAVE, A.: *The Pequot Invasion*, s. 29. In: <https://www.jstor.org/stable/366208> [cit. 13. 3. 2024].

¹⁴⁰ CAVE, A.: *Who Killed John Stone?*, s. 510. In: <https://www.jstor.org/stable/2947109> [cit. 13. 3. 2024].

¹⁴¹ MASON, J. – ROYSTER, P. (ed.): *Some Grounds of the War Against the Pequots*. In: A Brief History. In: <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1042&context=etas> [cit. 13. 3. 2024].

¹⁴² CAVE, A.: *Who Killed John Stone?*, s. 514. In: <https://www.jstor.org/stable/2947109> [cit. 13. 3. 2024].

¹⁴³ CAVE, A.: *The Pequot Invasion*, s. 28–29. In: <https://www.jstor.org/stable/366208> [cit. 13. 3. 2024].

¹⁴⁴ BRADFORD, W.: [416]. In: 'Plimoth Plantation'. In: <https://www.gutenberg.org/cache/epub/24950/pg24950-images.html> [cit. 13. 3. 2024].

¹⁴⁵ Tamtéž, [417].

¹⁴⁶ WINTHROP, J. – WINTHROP, Robert Ch. (ed.): *Life and Letters*, s. 125–126. In: <https://hdl.handle.net/2027/uiug.30112004252596> [cit. 13. 3. 2024].

¹⁴⁷ CAVE, A.: *Who Killed John Stone?*, s. 514–515. In: <https://www.jstor.org/stable/2947109> [cit. 13. 3. 2024].

V roce 1636¹⁴⁸ došlo k další krvavé potyčce, totiž ke smrti anglického obchodníka,¹⁴⁹ jehož někteří indiánští vrahové utekli k Pequotům.¹⁵⁰ Jeho nahé tělo bylo Angličany nalezeno v rukou indiánů, kteří před příchodem *missinûwog* nestihli zcela odříznout jeho hlavu a končetiny od těla. Nejdříve Angličané ani nepoznali tělo obchodníka, poněvadž jeho tvář byla pokrytá velkým množstvím krve.¹⁵¹ Indiáni vnímali svléknutí těla člověka jako dominantní akt, stejně jako stětí hlavy a oddělení rukou a noh od těla. Angličané tento čin vnímali jako konečné ponížení a hrozbu pro „jejich křesťanství“.¹⁵² Smrt tohoto obchodníka rozpoutala *pequotskou válku*.

Pequotové byli ideálně umístěni v oblasti plné přírodních zásob pro wampum, a proto kontrolovali v jižní části Nové Anglie produkci této pro Angličany velmi lukrativní komodity. Antropoložka Lynn Ceci ve knize *The Pequots in Southern New England* podrobně zkoumá možnost anglické motivace zbavit se Pequotů z ekonomických důvodů, přesněji řečeno kvůli již zmíněnému wampumu,¹⁵³ o který měli zájem nejen Otcové poutníci, ale také kolonie Massachusettská zátoka.¹⁵⁴ Puritáni samozřejmě uvádějí rozdílné důvody, proč na kmen Pequotů zaútočili, jak už bylo dříve zmíněno. Ať už byl pravý důvod pokusu o vyhubení pequotského kmene jakýkoliv, opět jsme svědky, že dokonce i příčinou samotného konfliktu s Pequoty nemusela být víra, Boží spravedlnost či pomsta za smrt rodáků, ale důvodem mohla být čistě snaha o přežití. Byla tedy opravdu víra na prvním místě?

„Nejprve hledejte Boží království a jeho spravedlnost.“ Paul Baynes citoval verš z Matoušova evangelia 6, 33. Baynes tento verš dále rozvíjí způsobem argumentace, dle které ti, kteří především „hledají jiné věci“, se pletou. Mýlí se stejným způsobem jako pohané.¹⁵⁵ Avšak Paul Baynes nedokončil tento citát. Podle verše dostanou ti, kteří budou „hledat nejprve jeho království“, „všechny tyto věci“.¹⁵⁶ Těmito „věcmi“ se verš odkazuje na dřívější verše ve stejné kapitole, kde Ježíš říkal svým následovníkům, aby si nedělali starosti s tím, co budou jíst nebo pít. Ani si neměli lámat hlavu nad tím, co budou na sobě nosit jako oblečení.¹⁵⁷

¹⁴⁸ LIPMAN, Andrew: *Murder on the Saltwater Frontier: The Death of John Oldham*. *Early American Studies* (dále jen EAS), 9, 2011, č. 2, s. 268–269. In: <https://www.jstor.org/stable/23547649> [cit. 13. 3. 2024].

¹⁴⁹ GRANDJEAN, Katherine: *New World Tempests: Environment, Scarcity, and the Coming of the Pequot War*. *WMQ*, 68, 2011, č. 1, s. 77. In: <https://www.jstor.org/stable/10.5309/willmaryquar.68.1.0075> [cit. 13. 3. 2024].

¹⁵⁰ BRADFORD, W.: [418]. In: 'Plymouth Plantation'. In: <https://www.gutenberg.org/cache/epub/24950/pg24950-images.html> [cit. 13. 3. 2024].

¹⁵¹ LIPMAN, Andrew: *Murder on the Saltwater Frontier: The Death of John Oldham*. *EAS*, 9, 2011, č. 2, s. 269. In: <https://www.jstor.org/stable/23547649> [cit. 13. 3. 2024].

¹⁵² Tamtéž, s. 290.

¹⁵³ HAUPTMAN, L. (ed.) – WHERRY, J. (ed.): *The Pequots*, s. 59–60.

¹⁵⁴ CAVE, A.: *The Pequot War*, s. 5.

¹⁵⁵ BAYNES, P.: *Commentary upon Ephesians*, s. 312.

¹⁵⁶ Mat 6, 33.

¹⁵⁷ Mat 6, 25.

Po všech těchto „věcech“ touží „pohané“. Ale přesto Bůh moc dobře ví, že lidé potřebují tyto „věci“.¹⁵⁸ Když budou nejprve hledat „království Boží a jeho spravedlnost“, tak se jim dostane „všech těchto věcí“.¹⁵⁹ Kožešiny, které se často používaly právě pro výrobu oblečení, nemají být prioritou, ani zásoby potravin nemají být prioritou. Víra, tedy jejich náboženství, má být na prvním místě před vším ostatním, jinak se příliš neliší od pohanů.

Otázkou může být, jak člověk definuje „království Boží“, přesněji řečeno jak tehdejší kolonisté vnímali tento pojem a co měli hledat. Zatímco Paul Baynes opíral svou argumentaci o verš z Matoušova evangelia, John Robinson také vysvětlil „království Boží“ skrze další biblické verše, avšak z jiné části Nového zákona, totiž z listu Římanům 14, 17–18. Robinson cituje pasáž, podle které „království Boží není maso“ ani pití, „ale spravedlnost a pokoj a radost v Duchu svatém“. Každý, kdo „v těchto věcech slouží Kristu, je přijatelný Bohu“.¹⁶⁰ Robinson tuto myšlenku dále rozvíjí. Tam, kde „spravedlnost a pokoj a radost v Duchu svatém“ nejsou přítomny, „tam království Boží není“.¹⁶¹ Opět zde narážíme na skutečnost jídla a pití – stejně jako v předešlém odstavci. „Království Boží“ není nic materiálního, ale jedná se o stav ve „spravedlnosti a pokoji a radosti v Duchu svatém“. Toto je důležitější než jídlo a pití. Jak bylo uvedeno již předtím, jídla a pití se nám dostane, když budeme hledat zmíněné „království Boží“, přesněji řečeno budeme žít ve „spravedlnosti a pokoji a radosti v Duchu svatém“. Víra má přednost před vším ostatním, i před těmito „věcmi“.

Pokud se někteří nenachází v „království Božím“, nachází se v „království Satana“. Robinson pokračuje v jeho textu s popisem, tedy „kde není Boží království, tam je království Satanovo“.¹⁶² Pequotové byli mimo toto „království Boží“, a proto mohli být vnímáni puritány právě jako představitelé Satana, jak už bylo předtím podotknuto. Výše bylo poznamenáno, že Robert Browne vnímal anglikánskou církev jako „království Satana“. I tato část textu, ve které Robinson cituje Bibli, se věnuje anglikánské církvi, avšak pasáže, které jsem zde zmínil, byly obecně napsány a vztahovány na jakoukoliv situaci. Jedná se o citaci Bible a o dovysvětlení

¹⁵⁸ Mat 6, 32.

¹⁵⁹ Mat 6, 33.

¹⁶⁰ „The kingdom of God is not meat, not drink, but righteousness, and peace and joy in the Holy G. for whosoever in those things serveth Christ is acceptable to God, &c.“ Dostupné z: ROBINSON, J.: *A justification of separation*, s. 66. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo/A10835.0001.001?rgn=main;view=fulltext> [cit. 20. 3. 2024].

¹⁶¹ „Hence (to let passe the drift of the Apostle in this place els where opened) thus much must necessarily follow, that where righteousness, and peace, and joy in the Holy Ghost are not, nor men in those things serving Christ, there the kingdom of God is not, nor these men his subjects.“ Dostupné z: ROBINSON, J.: *A justification of separation*, s. 66. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo/A10835.0001.001?rgn=main;view=fulltext> [cit. 20. 3. 2024].

¹⁶² „And where Gods kingdom is not, there is the kingdom of Satan, and they that are not the subjects of the one, are the slaves of the other.“ Dostupné z: ROBINSON, J.: *A justification of separation*, s. 66–67. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo/A10835.0001.001?rgn=main;view=fulltext> [cit. 21. 3. 2024].

toho, co je „božsky inspirováno“,¹⁶³ neboť Písmo svaté „je dáno inspirací Boží“. ¹⁶⁴ John Robinson citát aplikoval nejen na anglikánskou církev, ale zároveň i na všechny ostatní, kteří nejsou v anglikánské církvi. Proto uplatňuji tuto myšlenku na situaci mezi Pequoty a kolonisty. Znovu narážíme na teoretickou možnost náboženského ospravedlnění pro konflikt mezi Pequoty a puritány.

Plymouthští kolonisté mohli vnímat zisk z wampumu a obdržení zásob jídla jako naplnění výše zmíněných veršů, jelikož mohli brownisté interpretovat jejich osud tím způsobem, že „nejprve hledali Boží království“. Samotná kompaktata poukazují na snahu vytvořit kolonii, ve které budou fungovat „spravedlivé a rovné zákony“, tedy život ve „spravedlnosti“. Už v počátcích brownistického hnutí, jak už bylo dříve zmíněno ohledně Magdalénských ostrovů roku 1597, se snažili najít místo, kde mohou žít ve „spravedlnosti a pokoji a radosti v Duchu svatém“, nebo aspoň takto bychom mohli interpretovat jejich pokus. Nedochovaly se žádné prameny o vyjádřeních Francise Johnsona k této výpravě, tedy nemohu porovnat jeho slova s brownistickou naukou.¹⁶⁵

Taktéž mohli poukázat na jejich dějiny, které byly snahou žít svobodně a v „radosti“ – čili odděleně od „falešné“ anglikánské církve a bez jakýchkoliv perzekucí ze strany země, ve které žijí, tedy chtěli žít v „pokoji“. Bezpochyby si nepředstavovali život ve Spojených provinciích nizozemských jako moc radostný, když ho popisovali slovy „příliš ponurý na to, aby jejich církev měla nějakou budoucnost“. Nyní se nacházeli na kontinentě, kde mohli začít jejich životy od začátku. Brownisté se vnímali jako „nové děti Izraele“, které Bůh dovede do Kanaánu.¹⁶⁶ Jak už jsem dříve zmínil, jedinou záchranou proti „království Satana“ nebylo nic jiného, než se zcela oddělit od anglikánské církve. A ti, kdo nejsou v „království Božím“, jsou právě v „království Satana“ (a naopak). V jejich očích udělali vše, co mohli, aby žili v „království Božím“. Plymouthská kolonie měla být zhmotněním místa, kde se nachází vše, co patří ke „království Božímu“.

¹⁶³ „And the Apostle testifieth that the scriptures, being divinely inspired, do make perfect, and fully furnished, the man of God, or minister, to every good work of his calling.“ Dostupné z: ROBINSON, J.: *A justification of separation*, s. 438. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo/A10835.0001.001?rgn=main;view=fulltext> [cit. 21. 3. 2024].

¹⁶⁴ 2Tim 3, 16. Na základě Bible Kralické z roku 1613 a Bible21 je slovo „inspired“ přeloženo jako „vdechnuté“. Existují i překlady, které přímo používají slovo „inspirován“. Podle Ústavu pro jazyk český může znamenat slovo „inspirovat“ právě slovo „vdechovat“ či „vdechnout“. Dostupné z: *Internetová jazyková příručka*. In: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=inspirov%C3%A1n> [cit. 19. 4. 2024].

¹⁶⁵ TOMKINS, S.: *Newfoundland: Journey to North America*. In: TOMKINS, S.: *The Journey to the Mayflower*.

¹⁶⁶ Tamtéž, *The Promised Land: Reasons for going*.

4. Láska vůči ostatním

Láska se projevuje mnoha způsoby. V křesťanství je obzvlášť spojována s termíny *milosrdenství* a *soucit*, které se často objevují mezi křesťanskými autory. Nicméně v případě brownistů ji máme upřesněnou jedním z hlavních představitelů brownistického hnutí, Johnem Robinsonem, který byl ovlivněn puritánským pohledem Paula Baynese z jeho bývalého univerzitního prostředí v Cambridgi. Kromě tohoto pohledu se také soustředíme na další historické události spojené s kolonisty a Pequoty. Měly duchovní texty a Bible vliv na dění v Nové Anglii? Byly tyto události ve shodě s křesťanskými zásadami? Nebo se jednalo o projev Boží lásky? A do jaké míry projevovali kolonisté soucit a milosrdenství vůči Pequotům?

4.1. Láska skrze náboženství

„Bůh je láska“. Jedná se o dodnes používanou část biblického citátu,¹⁶⁷ se kterou byli puritáni dobře seznámeni. Na stejném základě je postavená důležitá věta, která se opakovaně objevuje v Novém zákoně: milujte jedni druhé. Podle Janova evangelia přímo Ježíš dal apoštolům „nové přikázání“, tedy ať „milují jedni druhé“.¹⁶⁸

Tyto konkrétní citáty¹⁶⁹ přímo¹⁷⁰ zmiňuje¹⁷¹ a komentuje¹⁷² puritánský duchovní Paul Baynes ve svém díle *An Entire Commentary upon the whole Epistle of St Paul to the Ephesians*, které bylo záhy po jeho smrti poprvé publikováno v roce 1618. Paul Baynes těmito citáty potvrzuje, jak musí lidé „ve všech věcech“ projevovat lásku,¹⁷³ protože jestli „Bůh nás tak miloval“, tak „by měli“ lidé „také jeden druhého“ milovat.¹⁷⁴ V tomto díle se vyskytuje mnoho poselství, avšak pro nás je nejdůležitějším, jak vyplývá z titulu podkapitoly, poselství křesťanské lásky.

Učení Paula Baynese je podstatné, protože má, jak už jsem poznamenal v úvodu, přímou linku na brownistické hnutí skrze Johna Robinsona. Po smrti významného cambridgeského teologa nastoupil v kostele sv. Ondřeje v Cambridgi jako nový přednášející roku 1602 právě

¹⁶⁷ 1Jan 4, 16.

¹⁶⁸ Jan 13, 34.

¹⁶⁹ 1Jan 4, 16; 1Jan 4, 11; Jan 13, 34.

¹⁷⁰ BAYNES, P.: *Commentary upon Ephesians*, s. 11.

¹⁷¹ Tamtéž, s. 123.

¹⁷² Tamtéž, s. 306.

¹⁷³ Tamtéž, s. 306.

¹⁷⁴ Tamtéž, s. 123.

Paul Baynes¹⁷⁵ v době, kdy zde působil John Robinson,¹⁷⁶ který ho často chodil poslouchat.¹⁷⁷ Bezpochybně měl Baynes vliv na pohled Johna Robinsona ohledně víry a s ní spojené lásky.

Nezapomeňme, že John Robinson byl jedním ze dvou hlavních reprezentantů leidenské kongregace, tedy jeho učení bylo zásadní v komunitě, ze které vzešli budoucí Otcové poutníci. A v jeho učení se můžeme nemálo dočíst o křesťanské lásce. O lásce, která hraje důležitou roli v učení Johna Robinsona. Tuto skutečnost si můžeme potvrdit v jeho díle *A ivstification of separation from the Church of England* z roku 1610, ve kterém se toto slovo objevuje zhruba sedmdesátkrát.¹⁷⁸

John Robinson se ostře vyhranil proti konkrétní skupině lidí. Jako by se zdálo, že obecně znějící věta „milujte jedni druhé“ již nemůže být použita stoupenci brownismu na kohokoliv, ale pouze na určitou skupinu lidí. Později se dozvíme, že podobně se tak vymezoval i Paul Baynes proti určité části společnosti. „Milujte jedni druhé“, ale ne všechny. Dvě stanoviska, která si svým způsobem navzájem protiřečí.

Vskutku velmi zajímavým komentářem je Robinsonovo poukázání na lásku vůči lidem, kteří nejsou součástí „pravé viditelné církve“. Je zde explicitně napsáno, že věřící nemůže milovat „svého bratra, který není z pravé viditelné církve“. Svůj názor opírá o verš z Nového zákona, lépe řečeno o První list Janův 3, 14.¹⁷⁹ Celý text se sice zabývá oddělením od anglikánské církve, tedy mohli bychom interpretovat tuto část jako stanovisko proti této straně, ale verš z Bible nikoliv. Verš se v Bibli nezabývá sporem s anglikánskou církví, ale láskou vůči „bratrům“, kteří nejsou konkrétně definováni jako členové brownistické církve.¹⁸⁰

Naproti tomu na další straně zmiňuje další verš, tentokrát ze Starého zákona, Leviticus 19, 17. Robinson totiž tvrdí, že pokud věřící „nenapomene svého bratra“, tak ho nemiluje.¹⁸¹ Zajímavé stanovisko, jelikož bylo předtím řečeno, že pokud „bratr“ není součástí „pravé viditelné církve“, tak už nemůže být milován, ale zároveň ho věřící nemiluje, když ho „nenapomene“. Když „bratr“ není součástí pravé církve, nemělo by záležet na tom, jestli ho

¹⁷⁵ BEEKE, Joel R. – JONES, M.: *Richard Sibbes on Entertaining the Holy Spirit*. In: *A Puritan Theology*.

¹⁷⁶ WRIGHT, L.: *Elizabethan Apostle*, s. 194. In: <https://www.jstor.org/stable/3815898> [cit. 13. 3. 2024].

¹⁷⁷ POWICKE, Frederick James: *John Robinson and the Beginnings of the Pilgrim Movement*. *The Harvard Theological Review*, 13, 1920, č. 3, s. 257. In: <https://www.jstor.org/stable/1507748> [cit. 13. 3. 2024].

¹⁷⁸ ROBINSON, J.: *A ivstification of separation*. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo/A10835.0001.001?view=toc> [cit. 20. 2. 2024].

¹⁷⁹ „To the 2. place which is 1 *Ioh.* 3. 14. I do answer that Iohn speaks of such as were of the true visible Church; neyther can any other, according to the true visibility & manifestation of the love which the Lord requireth, love his brother, which is not of a true visible Church.“ Dostupné z: ROBINSON, J.: *A ivstification of separation*, s. 98. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo/A10835.0001.001?rgn=main;view=fulltext> [cit. 14. 2. 2024].

¹⁸⁰ 1Jan 3, 14.

¹⁸¹ „He that doth not admonish his brother (if he offend) after that order, and in those degrees, which the word prescribeth, doth not love his brother. Lev. 19. 17.“ Dostupné z: ROBINSON, J.: *A ivstification of separation*, s. 99. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo/A10835.0001.001?rgn=main;view=fulltext> [cit. 14. 2. 2024].

věřící napomene či ne. Už nemůže být milován, protože na základě učení Robinsona není součástí té správné církve. Verš káže: „Nebudeš nenávidět svého bratra ve svém srdci (...).“ Verš pokračuje s tím, že musí přesto bližního pokárat.¹⁸²

Ať už jsou podmínky této lásky jakékoliv, text nám dává najevo velmi důležitou skutečnost, která je podstatná pro vztah mezi kolonisty a Pequoty. Bratři mimo brownistické seskupení nemůžou být členy milováni. Když musí brownisté mít takový přístup ke svým vlastním bližním, tak si dokáže člověk představit, jakým způsobem se mohli puritáni potenciálně chovat a vnímat cizí kmen amerických indiánů. Nejenomže nejsou součástí „pravé viditelné církve“, ale nejsou ani křesťané.

4.1.1. Svatá válka proti bezbožným

Teď se opět vrátíme do historického dějství v jižní části Nové Anglie, tedy k začátku pequotské války. Zabití anglického obchodníka bylo poslední kapkou pro evropské osadníky. Po jeho smrti se massachusettská rada společně s guvernérem rozhodla vyslat, po konzultaci s místním duchovenstvem, skupinu ozbrojenců¹⁸³ proti Pequotům.¹⁸⁴ Toto rozhodnutí nezkonzultovali s Plymouthskou kolonií¹⁸⁵ ani s ostatními sousedními koloniemi,¹⁸⁶ které si stěžovaly na ohrožení jejich životů tímto evropským nájezdem.¹⁸⁷

Z pohledu puritánů existují různé teorie, proč Bůh dopustil smrt kolonistů rukama indiánů a začátek války. Tehdejší anglický kronikář a přímý účastník pequotské války Edward Johnson viděl problém v nedostatečně rychlém vykořenění náboženských, morálních a protizákonných postojů indiánů. Můžeme narazit i na názor potrestání divochů za jejich satanské praktiky, které měli provést „svatí“.¹⁸⁸ Puritáni, ovlivnění učením jejich teologů, Pequoty vnímali jako představitele Satana, jak už bylo výše zmíněno, kteří bijí svaté společenství, stejně jako Satan bije jejich duše. Tudiž kolonisté v Nové Anglii bojují ve jménu Boha¹⁸⁹ proti reprezentantům Satana.¹⁹⁰

¹⁸² Lv 19, 17.

¹⁸³ UNDERHILL, J. – ROYSTER, P. (ed.): *Newes from America*, s. 3. In: <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1037&context=etas> [cit. 13. 3. 2024].

¹⁸⁴ CAVE, A.: *The Pequot War*, s. 108–109.

¹⁸⁵ Tamtéž, s. 138.

¹⁸⁶ BRADFORD, W.: [418]. In: 'Plimoth Plantation'. In: <https://www.gutenberg.org/cache/epub/24950/pg24950-images.html> [cit. 13. 3. 2024].

¹⁸⁷ CAVE, A.: *The Pequot War*, s. 119.

¹⁸⁸ CAVE, Alfred: *New England Puritan Misperceptions of Native American Shamanism*. *International Social Science Review*, 67, 1992, č. 1, s. 21. In: <https://www.jstor.org/stable/41882032> [cit. 13. 3. 2024].

¹⁸⁹ GALLAGHER, Edward: *An Overview of Edward Johnson's Wonder-Working Providence*. *Early American Literature*, 5, 1971, č. 3, s. 42. In: <https://www.jstor.org/stable/25070481> [cit. 13. 3. 2024].

¹⁹⁰ SLATER, S.: „*Great Pride and Insolence*“, s. 44.

Důležitou roli v tomto konfliktu hrály následky epidemie pravých neštovic, která roku 1633 měla na svědomí smrt zhruba 80 % pequotského obyvatelstva. Na začátku války roku 1636 čítala populace kmene kolem 3 000 lidí.¹⁹¹ John Winthrop viděl v úbytku indiánské populace znamení, které naznačovalo podporu Boha, co se týče expanze kolonistů na nové území.¹⁹² Současně podle Winthropa by bylo zákonné, kdyby přenechali indiánům dostatečné území Nové Anglie pro jejich vlastní potřebu – pak si kolonisté mohli vzít zbytek. Tato myšlenka byla zaznamenána přibližně roku 1628,¹⁹³ tedy ještě před samotným konfliktem.

Pequotská odplata na sebe nenechala dlouho čekat. Již ve stejném roce, tedy 1636, útočili Pequotové na puritánské pozice v Nové Anglii.¹⁹⁴ Za pomoci puritána Rogera Williamse uzavřela kolonie Massachusettská zátoka v říjnu roku 1636 spojení s Narragansetty,¹⁹⁵ jedním z předních kmenů Nové Anglie, ke kterým měl Williams pozitivní vztah.¹⁹⁶ Krátce poté se k této alianci připojili i Mohegáni.¹⁹⁷ Nakonec Roger Williams shledal válku jako náboženstvím neospravedlnitelnou, protože víra dle něho nikdy neospravedlňovala násilí.¹⁹⁸ Jeho postoje na různé problematiky ho nešetřily kontroverze s jinými představiteli křesťanské komunity. William Bradford zmiňuje o Williamsovi jeho problémy s místní církví (tedy s plymouthskou) kvůli jeho názorům.¹⁹⁹

Válka se skládala z mnoha bojů a bitev. Nejrozsáhlejší bitva se odehrála v pátek 26. května 1637 u pequotské opevněné vesnice blízko řeky Mystic, při které Angličani, Narragansetti a Mohegáni zaútočili na Pequoty. John Mason nařídil, aby vesnici zapálili.²⁰⁰ Kapitán John Underhill, účastník této bitvy, píše o obklíčení vesnice z obou stran, přičemž kdokoliv se pokusil z pevnosti utéct, byl ihned jejich meči zabit, ať už se jednalo o muže, ženy

¹⁹¹ CAVE, A.: *The Pequot War*, s. 43.

¹⁹² WINTHROP, John: *John Winthrop to John Endecott*. In: <https://www.masshist.org/publications/winthrop/index.php/view/PWF03d112> [cit. 13. 3. 2024].

¹⁹³ WINTHROP, John: *Objection I*. In: *Reasons for the Plantation in New England ca. 1628*. In: <http://explorehistory.ou.edu/wp-content/uploads/2018/01/Winthrop-Plantation-1629.pdf> [cit. 13. 3. 2024].

¹⁹⁴ SLATER, S.: *“Great Pride and Insolence”*, s. 54.

¹⁹⁵ BREMER, Francis: *John Winthrop: America's forgotten founding father*. New York 2003, s. 269–270. In: <https://archive.org/details/johnwinthropamer00brem/mode/2up> [cit. 13. 3. 2024].

¹⁹⁶ DAVIS, Jack: *Roger Williams among the Narragansett Indians*. NEQ, 43, 1970, č. 4, s. 596. In: <https://www.jstor.org/stable/363134> [cit. 13. 3. 2024].

¹⁹⁷ HAUPTMAN, L. (ed.) – WHERRY, J. (ed.): *The Pequots*, s. 72.

¹⁹⁸ STERN, Jessica: *A Key into The Bloody Tenent of Persecution: Roger Williams, the Pequot War, and the Origins of Toleration in America*. EAS, 9, 2011, č. 3, s. 578. In: <https://www.jstor.org/stable/23546670> [cit. 13. 3. 2024].

¹⁹⁹ BRADFORD, W.: [370]. In: 'Plimoth Plantation'. In: <https://www.gutenberg.org/cache/epub/24950/pg24950-images.html> [cit. 13. 3. 2024].

²⁰⁰ MASON, J. – ROYSTER, P. (ed.): *An Epitome or brief History of the Pequot War*. In: *A Brief History*. In: <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1042&context=etas> [cit. 13. 3. 2024].

či děti.²⁰¹ Na základě zprávy kapitána Masona zemřelo 600 až 700 Pequotů. Zůstalo jenom okolo 14 přeživších, ze kterých sedm bylo zajato.²⁰²

Tohoto masakru se Plymouthská kolonie již nestihla zúčastnit. Kolonie souhlasila s vysláním jejich vlastních vojáků, aby pomohli ve válce proti Pequotům, nicméně Massachusettská zátoka nakonec odvolala jejich prosbu k Plymouthské kolonii o pomoc ve válce.²⁰³ I když Otcové poutníci odsouhlasili vyslání skupiny vojáků, ti se už nestihli zúčastnit bojů.

Ti, co „nejsou v Kristu, nemohou mít pokoj“.²⁰⁴ Paul Baynes poukazuje na situaci, ve které lidé, žijící v Kristu, nemohou žít v „pokoji“ s „the wicked“.²⁰⁵ Baynes přiznává případ, kdy se může zdát, že s těmito „bezbožnými“ lidmi „žijeme tiše a jako sousedé jeden vedle druhého“.²⁰⁶ Avšak podle Baynese nás nesmí tento stav oklamat, jelikož „i když si had hraje“ s lidmi a nehrozí „bodnutí“ či jakékoliv jiné zranění, přesto „je to had“. Lidé jsou přirozeně „krutí“ a neschopní pokoje, rychle „prolévající krev“. Tito lidé „neznají cestu pokoje“. Paul Baynes se opět odkazuje na Bibli, přesněji řečeno na list Římanům 3, 15–17.²⁰⁷ Lidé, kteří nežijí „v Kristu“, nemohou žít v pokoji s ostatními, „ani jeden s druhým“. Nejsou ničím jiným než „vlky, lvy, leopardy“.²⁰⁸ Plymouthští kolonisté a puritáni z kolonie Massachusettská zátoka, přestože bydleli blízko těchto indiánů a měli s nimi obchodní styky, nemohli od samotného začátku vnímat jejich vztah s Pequoty z náboženského hlediska jako „cestu pokoje“. Pro ně to byla jen otázka času, kdy bezbožní lidé žijící mimo Krista „prolejí krev“. Mohli je vnímat právě jako „hada“, jenž je jednoho dne kousne. A nakonec na základě dobových pramenů se může zdát, že to byl právě nevyprovokovaný konflikt ze strany Pequotů.

²⁰¹ UNDERHILL, J. – ROYSTER, P. (ed.): *Newes from America*, s. 32–35. In:

<https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1037&context=etas> [cit. 13. 3. 2024].

²⁰² MASON, J. – ROYSTER, P. (ed.): *An Epitome or brief History of the Pequot War*. In: *A Brief History*. In:

<https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1042&context=etas> [cit. 13. 3. 2024].

²⁰³ CAVE, A.: *The Pequot War*, s. 139.

²⁰⁴ „This letteth us see the miserable condition of the wicked ; they not being in Christ, can have no peace : 'There is no peace (saith my God) to the wicked,' Isa. lvii. 21. Men out of Christ have no peace with the creatures, nor one with another, but are wolves, lions, leopards, one to another.“ Dostupné z: BAYNES, P.: *Commentary upon Ephesians*, s. 159.

²⁰⁵ Slovo *wicked* má vícero možných překladů, např. zkažení, hříšní, bezbožní, ničemové, podlí etc. V textu budu používat slovo *bezbožní*, jelikož více odpovídá kontextu. Věta „nejsou v Kristu“ naznačuje, že nevěří v Ježíše Krista, tedy z puritánského pohledu nevěří v Boha, a proto jsou bezbožní.

²⁰⁶ „How can this be ? We live quietly and neighbour-like one by another.“ Dostupné z: BAYNES, P.: *Commentary upon Ephesians*, s. 159.

²⁰⁷ „Though a snake play with a man, not offer to sting or hurt, yet it is a snake ; so, though these fruits are prevented and restrained by God's providence, yet the root liveth within thee. Man by nature is cruel and unpeaceable, his feet swift to shed blood, he knoweth not the way of peace (...)“ Dostupné z: BAYNES, P.: *Commentary upon Ephesians*, s. 159.

²⁰⁸ „Men out of Christ have no peace with the creatures, nor one with another, but are wolves, lions, leopards, one to another.“ Dostupné z: BAYNES, P.: *Commentary upon Ephesians*, s. 159.

Část tohoto učení se opravdu naplnila uvnitř pequotského kmene. Po smrti pequotského nejvyššího sačema roku 1634, jak bylo dříve zmíněno, nastoupil na tuto pozici jeho syn. Ale došlo ke vzbouření, které mělo za cíl sesadit nového hlavního sačema. Nakonec bylo povstání poraženo a vedoucí postava vzpoury společně se svými následovníky opustila kmen Pequotů.²⁰⁹ Takto vznikl kolem roku 1635 indiánský kmen Mohegánů, který pod velením svého nového sačema založil vlastní vesnici.²¹⁰ Tento nově zformovaný kmen o sobě nechal brzy slyšet při masakru u řeky Mystic. Když společenství nežije „v Kristu“, tak nemohou jeho členové žít v pokoji „ani jeden s druhým“.

A mohlo to být i z tohoto důvodu, proč puritáni chápali Novou Anglii jako „divočinu“. Puritáni vnímali toto území jako oblast, ve které musí „bránit Boha“ proti představitelům Satana.²¹¹ Ti, kteří nežijí „v Kristu“, byli Baynesem popsáni jako zvířata, jako „vlci, lvi, leopardi“, jako „had“. A kde jinde tito „tvorové“ mohou žít než v „divočině“. William Bradford popisuje situaci, jak dorazili lodí Mayflower k břehům Ameriky. Nemohli vidět nic jiného „než ohavnou a pustou divočinu plnou divokých zvířat a divokých lidí“.²¹² Toto spojování Pequotů s „divoštvím“ může mít hlubší vysvětlení kořenící v náboženském pohledu puritánů na ty, kteří odmítají žít „v Kristu“.²¹³

Plymouthská kolonie byla kritická vůči válčení s Pequoty, jelikož s nimi chtěla obchodovat.²¹⁴ I přesto si nesmíme dělat iluze o sympatiích plymouthských kolonistů vůči indiánům. Samotní obyvatelé vnímali indiány negativně. Jak už bylo dříve uvedeno, puritáni – včetně brownistů a separatistů – obecně v této oblasti vnímali indiány jako představitele Satana. Jeden z Otců poutníků, William Bradford, popisuje masakr opevněné vesnice jako „děsivý“ a „hrozný“, při kterém Pequotové byli „smaženi v ohni“ a při kterém tekly „proudy krve“. Ale na druhou stranu podle něj bylo vítězství nad Pequoty u řeky Mystic „sladkou obětí“, po které chválili Boha za to, jakým způsobem pro ně tak „úžasně“ pracoval, jelikož jim daroval „rychlé vítězství nad tak pyšným a urážejícím nepřitelem“.²¹⁵ Nemůžeme se divit slovníku jednoho z hlavních Otců poutníků, který byl příznivcem Johna Robinsona. Nebyli součástí „pravé viditelné církve“, nebyli součástí „království Božího“, nebyli ani

²⁰⁹ PRINCE, Dyneley – SPECK, Frank: *The Modern Pequots and Their Language*. AA, 5, 1903, č. 2, s. 194. In: <https://www.jstor.org/stable/659052> [cit. 5. 11. 2022].

²¹⁰ PRITZKER, B.: *Native Americans*, s. 655.

²¹¹ SLATER, S.: „*Great Pride and Insolence*“, s. 63.

²¹² BRADFORD, W.: [95]. In: Plimoth Plantation. In: <https://www.gutenberg.org/cache/epub/24950/pg24950-images.html> [cit. 3. 4. 2023].

²¹³ Definováním Pequotů slovem „divoši“ se více zabýval americký historik Alfred Cave ve své monografii o pequotské válce. Na tuto skutečnost poukazuje i autorka Sandra Slater ve svém článku. Dostupné z: CAVE, A.: *The Pequot War*; SLATER, S.: „*Great Pride and Insolence*“, s. 40.

²¹⁴ CAVE, A.: *The Pequot War*, s. 137.

²¹⁵ SLATER, S.: „*Great Pride and Insolence*“, s. 59–60.

křesťané. Paul Baynes ve svém díle napsal, že „pýcha“ je produktem Satana,²¹⁶ také proto mohli být Pequotové označováni přívlastky jako například „pyšní“.²¹⁷ I když Bradford předtím nazval Pequoty bojovným a statným lidem, jak už bylo dříve zmíněno, „svatá válka“ mění situaci – a puritáni vnímali tuto válku jako vyvrcholení „Božího hněvu“.²¹⁸

4.1.2. Křesťanský soucit v praxi

Slovo *láska* se při popisech událostí pequotské války pochopitelně objevuje méně. Můžeme si ale všimnout, že se objevuje ve chvíli, kdy se kolonisté setkávají s Narragansetty předtím, než se vydali směrem k již zmíněné vesnici u řeky Mystic. Na základě pramene John Mason přímo mluvil s vrchním sačemem Narragansettů, se kterým hovořil o jeho „lásce mezi ním a námi“, tedy se mu snažil kapitán Mason naznačit, že si moc dobře uvědomuje jeho lásku, kterou cítí ze strany vrchního sačema.²¹⁹

Samozřejmě se jedná o tehdejší diplomatickou mluvu spojence se spojencem. Chtěl v danou situaci polichotit vrchnímu sačemovi, jelikož potřeboval, aby vše šlo hladce. I přesto si můžeme klást otázku, jestli tato věta měla i náboženský význam. Kapitán Mason nezmínil výslovně svou lásku vůči indiánskému sačemovi a jeho lidu, nýbrž poznamenal lásku indiánského sačema vůči kolonistům. Možná si právě uvědomoval své vnitřní náboženské přesvědčení o nemožnosti lásky vůči lidem mimo „pravou viditelnou církev“, jak tvrdil John Robinson. I když samotný Mason byl puritánem, nebyl brownistou, lépe řečeno spojitost mezi Robinsonem a Masonem není dokumenty prokazatelná. Manželka Johna Masona, Anne Peck, byla sice dcerou puritánského duchovního jménem Robert Peck, jenž studoval v Cambridgi v době,²²⁰ kdy zde kázal Paul Baynes. Zároveň se v tomto období ve městě pohyboval i John Robinson. Robert Peck, stejně jako John Robinson, byl dokonce nucen opustit Anglii.²²¹ Tedy ve svědectví Johna Masona se objevuje láska při kontaktu s Narragansetty pravděpodobně z praktických důvodů.

Křesťanští kolonisté samotným ohněm zabili mnoho lidí ve vesnici u řeky Mystic, včetně mnoha žen a dětí. Na muže, ženy a děti, kteří požár přežili, čekali puritánští kolonisté již

²¹⁶ BAYNES, P.: *Commentary upon Ephesians*, s. 229.

²¹⁷ Definováním Pequotů slovem „pyšní“ se více zabývala autorka Sandra Slater ve svém článku o puritánském ospravedlnění konfliktu proti Pequotům. Dostupné z: SLATER, S.: „*Great Pride and Insolence*”.

²¹⁸ SLATER, S.: „*Great Pride and Insolence*”, s. 60.

²¹⁹ MASON, J. – ROYSTER, P. (ed.): *An Epitome or brief History of the Pequot War*. In: *A Brief History*. In: <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1042&context=etas> [cit. 13. 3. 2024].

²²⁰ PECK, Ira Ballou: *A genealogical history of the descendants of Joseph Peck who emigrated with his family to this country in 1638*. Boston 1868, s. 25.

²²¹ I v tomto případě jsem nebyl schopen nalézt literaturu či prameny, které by potvrdzovali kontakt mezi duchovními Peckem a Robinsonem.

připraveni se svými meči. John Underhill dále popisuje osud těch, kterým se povedlo utéct kolonistům. V týlu puritánské družiny se totiž nacházeli *ninnu* z řad Mohegánů a Narragansettů, kterým uprchlí Pequotové „padli do rukou“.²²²

Otázku, jestli tato krvavá událost byla v souladu s křesťanským „milosrdenstvím a soucitem“, si kladl již tehdy kapitán Underhill.²²³ John Underhill ospravedlňuje pobití dětí a žen poukázáním na Bibli, přesněji řečeno na „Davidovu válku“.²²⁴ Naráží na biblickou postavu ze Starého zákona, krále Davida, který si podmaňoval sousední království. Podle Underhilla „někdy Písmo prohlašuje, že ženy a děti musí zahynout se svými rodiči“. Dle jeho názoru měli „dostatek světla z Božího slova“ pro jejich jednání.²²⁵ I když Underhillova slova již popsala Sandra Slater ve svém článku,²²⁶ je zde opomenutý faktor lásky. Jejich činy byly ve shodě s Božím slovem, tedy ve shodě s Božím záměrem. Bylo to právě Boží slovo, které puritánům poskytlo božskou oporu v jejich jednání. Přece „Bůh je láska“.²²⁷ Vše, co kolonisté konali, bylo v souladu s tímto Bohem, který je puritány definovaný jako „láska“. Jak už bylo dříve uvedeno, samotný Paul Baynes psal, jak musí lidé „ve všech věcech“ projevovat lásku.²²⁸ Pokud kolonisté jednali v souladu se slovem Božím, jednali na základě nejvyšší autority lásky. Masakr poblíž řeky Mystic byl projevem této lásky. Slovo Boží ospravedlňuje pro puritánské kolonisty i zabíjení žen a dětí. Ženy a děti doslova zemřely ve jménu lásky. Toto je křesťanská cesta „milosrdenství a soucitu“, když jsou kolonisté ve válce s Pequoty.

Není náhoda, že slovník Johna Underhilla se shoduje s konkrétními verši ze Starého zákona. V První knize Samuelově se vyskytuje verš, ve kterém prorok Samuel, jenž byl poslán Bohem, nařídil králi Saulovi, předchůdci krále Davida, zabít s „žádným soucitem“ všechny Amálekity,²²⁹ přesněji řečeno všechny „muže a ženy“ a „kojence“.²³⁰ John Underhill měl

²²² UNDERHILL, J. – ROYSTER, P. (ed.): *Newes from America*, s. 35. In:

<https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1037&context=etas> [cit. 13. 3. 2024].

²²³ „It may bee demanded, Why should you be so furious (as some have said) should not Christians have more mercy and compassion?“ Dostupné z: UNDERHILL, J. – ROYSTER, P. (ed.): *Newes from America*, s. 35. In: <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1037&context=etas> [cit. 13. 3. 2024].

²²⁴ „But I would referre you to *David's* warre, when a people is growne to such a height of bloud, and sinne against God and man, and all confederates in the action, there hee hath no respect to persons, but harrowes them, and sawes them, and puts them to the sword, and the most terriblest death that may bee (...)“ Dostupné z: UNDERHILL, J. – ROYSTER, P. (ed.): *Newes from America*, s. 35–36. In:

<https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1037&context=etas> [cit. 13. 3. 2024].

²²⁵ „(...) sometimes the Scripture declareth women and children must perish with their parents; some-time the case alters : but we will not dispute it now. We had sufficient light from the word of God for our proceedings.“ Dostupné z: UNDERHILL, J. – ROYSTER, P. (ed.): *Newes from America*, s. 36. In: <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1037&context=etas> [cit. 13. 3. 2024].

²²⁶ SLATER, S.: „*Great Pride and Insolence*“, s. 59.

²²⁷ BAYNES, P.: *Commentary upon Ephesians*, s. 11.

²²⁸ Tamtéž, s. 306.

²²⁹ Amálekité, neboli Amálekovci, byli jedním z národů, kteří byli zneprátení s Izraelity. Dostupné z: Žalmy 83, 2–7.

²³⁰ 1Sam 15, 3.

pravdu, když se odkazoval na Písmo svaté, o kterém tvrdil, že někdy určí „ženy a děti“, které „musí zahynout se svými rodiči“. Underhill zmínil i sousloví „Davidova válka“, které můžeme taktéž nalézt v Bibli ve formě vítězství krále Davida nad nepřáteli vyvoleného národa, tedy Izraelitů.²³¹ Bůh, jakožto nejvyšší reprezentant „lásky“, přesněji řečeno jakožto samotná „láska“, na základě Písma nechal už i v minulosti zabít „ženy“ a „kojence“. John Underhill měl v tomto jasno: proč by se tento scénář nemohl zopakovat v tomto případě ve formě zničení opevněné indiánské vesnice, tedy jejich nepřátel?

Křesťanské „milosrdenství a soucit“ nebylo zhmotněno ani hromadným konvertováním domorodých obyvatel. Puritáni podporovali šíření křesťanství mezi indiány, avšak na počátcích anglické kolonizace Nové Anglie byla tato praxe minimální. Sandra Slater tuto skutečnost přisuzuje těžkým životním podmínkám na počátcích puritánských kolonií. I tak se tato situace příliš nezlepšila ani později, jelikož po celé 17. století nedošlo k velkým konverzím indiánů. Puritáni se nesnažili nijak významně konvertovat v jejich očích pohanské Pequoty.²³²

„Proto jděte a učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého“.²³³ Tento citát, zmiňující Ježíšův příkaz učedníkům, zdůraznil i puritán Paul Baynes ve svém díle. Podle Baynese toto šíření křesťanství bude „pokračovat až do konce světa“, čímž se odkazuje i na následující verš ve stejné kapitole Matoušova evangelia,²³⁴ podle kterého Ježíš bude navždy s jeho učedníky, tedy „až do konce světa“.²³⁵ Baynes rozvíjí tuto myšlenku jeho vlastními slovy. Dokud nebude „dům“ kompletně „postavený, pracovníci nemohou být propuštěni“, protože „dokud dům Boží“ nebude mít v sobě všechny „věřící“, všechny „kameny“ postavené, nemohou jeho „stavitelé“ skončit, musí „pokračovat“.²³⁶ Puritánští kolonisté se rozhodli pro jinou cestu. „Dům Boží“ bude postaven na tělech těchto indiánů, bez větších snah „učit“ tento národ a bez větších snah je křtít „ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého“. Vždyť bojují proti představitelům Satana na straně Boží. Byl to přece sám Bůh, který puritánům daroval „rychlé vítězství nad tak pyšným a urážejícím nepřítelem“. Nezáleží na tom, jestli zabili potenciální věřící v Ježíše, jelikož jednali podle toho, co jim Bůh přikazoval. Měli přece „dostatek světla z Božího slova“ pro jejich „jednání“. Masakr žen a dětí sloužil „ku slávě Boží“. A je to právě

²³¹ 2Sam 8, 1–13.

²³² SLATER, S.: „*Great Pride and Insolence*“, s. 56–57.

²³³ Mat 28, 19.

²³⁴ BAYNES, P.: *Commentary upon Ephesians*, s. 261.

²³⁵ Mat 28, 20.

²³⁶ „For while a house is not fully built, the workmen may not be dismissed ; and until the house of God have every believer, every stone of it laid, the builders of it must be continued.“ Dostupné z: BAYNES, P.: *Commentary upon Ephesians*, s. 261.

Ježíš Kristus, jenž bude puritány následovat „až do konce světa“ při jejich verzi stavění „domu Božího“, při jejich formě šíření křesťanství mezi indiány.

Puritáni mohli vnímat přílišné šíření křesťanství mezi indiány jako zbytečné. Jelikož jsou právě představiteli Satana, nejsou tedy „dětni Božími“. Museli být k tomuto stavu předurčení, tedy byli již samotným Bohem předurčení k ztracení. Podle Paula Baynese nejsme od začátku „dětni Božími“, ale až poté, co Boha přijmeme „za svého“. Avšak tento akt není ze samotné podstaty naším vlastním rozhodnutím, nýbrž již uskutečněným rozhodnutím Boha, který nás „svobodně“ obdařil svou láskou a „byl naším Bohem“, jenž „předurčil“ naše přijetí Boha do našich životů. Až od této chvíle se stává Bůh „naším Otcem“ a „my jeho dětmi“.²³⁷ Podle této části textu byli všichni věřící již před narozením „předurčení“ být křesťany. Nejedná se o naši volbu, ale právě o volbu Boha. Zde narážíme na koncept predestinace neboli předurčení, které bylo a je hluboce zaryté v učení kalvinismu, a proto i v puritanismu. Puritáni, jak už bylo dříve zmíněno, byli silně ovlivněni Janem Kalvínem, od kterého přebrali i jeho zásadní učení o dvojí predestinaci, taktéž zvané dvojí předurčení. Podle této nauky Bůh některé lidi předurčil ke spáse, ale zároveň určil zbytek k ztracení.²³⁸ S doktrínou predestinace byl dobře seznámen i John Robinson, jenž předurčení Bohem obhajoval i na akademické půdě v Leidenu.²³⁹ Puritáni věřili v nemožnost získat poznání o tom, jestli budou spaseni, proto celé jejich životy žijí do jisté míry v nejistotě. Tedy pokud jsou lidé již dopředu předurčení ke spáse, mohli si puritánští kolonisté klást otázku: proč by šíření křesťanství mezi „všechny národy“ cokoliv změnilo, obzvláště v případě pohanského kmene mimo „Boží království“? Přece jsou již předurčení k ztracení, když jsou představiteli Satana. Na druhou stranu nebylo by namístě, aby se puritáni snažili více o šíření Božího slova, když by měli „jeden druhého“ milovat a musí „ve všech věcech“ projevovat lásku?

„Následovníci Krista“ musí „být mírotvorci“, tedy tvůrci pokoje. Paul Baynes naznačuje důležitou podmínku pro ty, kteří se chtějí „stát následovníky Krista“. Věřící se musí „naučit být mírotvorci“ a být „milující, pokorné a mírumilovné“ povahy. Baynes explicitně zdůrazňuje, že se jedná o „moudro shůry“, a zmiňuje verš z listu Jakubova 1, 17,²⁴⁰ jenž pojmenovává „každý dokonalý dar“ jako pocházející „shora“.²⁴¹ Puritáni mohli argumentovat jejich snahou udržet mír s indiány. Po smrti anglického kapitána roku 1634, jak už bylo dříve poznamenáno, se dle

²³⁷ BAYNES, P.: *Commentary upon Ephesians*, s. 17.

²³⁸ BEEKE, Joel R. – JONES, M.: *William Perkins on Predestination*. In: *A Puritan Theology*.

²³⁹ BURGESS, W.: *The Pastor of the Pilgrims*, s. 55–57.

²⁴⁰ „This is also for our imitation, to become followers of Christ, that we learn to be peacemakers, and to be of a loving, meek, and peaceable disposition. This is the wisdom from above, (...)“ Dostupné z: BAYNES, P.: *Commentary upon Ephesians*, s. 159.

²⁴¹ Jak 1, 17.

Johna Underhilla snažili kolonisté získat od Pequotů vrahy anglického kapitána. Puritáni indiánům do jisté míry vyhrožovali, poněvadž indiány informovali, že „pokud toužili“ po „míru“, tak jim „pokojně“ vydají „hlavy vrahů“ kapitána.²⁴² Puritáni obviňovali Pequoty z odmítání „spravedlnosti a míru“.²⁴³ Puritánští kolonisté mohli sami sebe vnímat jako Kristovy „mírotvorce“. Chtěli zaručit „mír“ v oblasti tím, že se pokusili „preventivně“ zabít „barbary“.²⁴⁴ I na základě díla Jana Kalvína narážíme na ospravedlnění boje proti „děbloví“. Křesťané se musí zbavit představitelů Satana, se kterým nesmí uzavírat „mír“.²⁴⁵ Je obtížné vidět v tomto „preventivním“ pokusu o zničení celého kmene snahu o přisvojení „milující, pokorné a mírumilovné“ povahy.

Dalším významným dokumentem je smlouva z Hartfordu. Konec pequotské války byl stvrzen 21. září 1638 smlouvou²⁴⁶ z Hartfordu,²⁴⁷ která odebrala zbylým Pequotům, přesněji řečeno 200 mužům a jejich ženám a dětem, jejich jméno – místo toho budou nazýváni Narragansetty či Mohegány, ke kterým budou rozděleni. Pequotové ztratili své území a byli povinni Angličanům pravidelně platit určité množství wampumů. Jedná se o dohodu mezi Angličany a indiánskými kmeny Narragansettů a Mohegánů.²⁴⁸ Mohegáni a Narragansetti byli zároveň povinni přivést hlavní sačemy Pequotů k Angličanům živé či mrtvé.²⁴⁹ Pequotové nebyli k dohodě pozváni.²⁵⁰

Přestože se reprezentanti Plymouthské kolonie ani Massachusettské zátoky nezúčastnili podpisu smlouvy, byli zde přítomni puritáni z kolonie Connecticut.²⁵¹ I když se jednalo o silně puritánskou kolonii,²⁵² dokument neobsahuje žádnou náboženskou část. Nijak se neodkazuje

²⁴² UNDERHILL, J. – ROYSTER, P. (ed.): *Newes from America*, s. 9. In: <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1037&context=etas> [cit. 4. 4. 2024].

²⁴³ SLATER, S.: „*Great Pride and Insolence*“, s. 44.

²⁴⁴ CAVE, A.: *The Pequot War*, s. 109.

²⁴⁵ SLATER, S.: „*Great Pride and Insolence*“, s. 48.

²⁴⁶ *Treaty of Hartford ending the Pequot War, 1638*. In: <https://venturesmithcolonialct.org/library/treaty-of-hartford-1638/> [cit. 30. 3. 2024].

²⁴⁷ GRANDJEAN, Katherine: *The Long Wake of the Pequot War* (dále jen *The Long Wake*). EAS, 9, 2011, č. 2, s. 391. In: <https://www.jstor.org/stable/23547653> [cit. 30. 3. 2024].

²⁴⁸ *Treaty of Hartford: September 21, 1638*. In: <https://humilityandconviction.uconn.edu/wp-content/uploads/sites/1877/2018/09/Treaty-of-Hartford-Translation.pdf> [cit. 30. 3. 2024].

²⁴⁹ *Treaty of Hartford ending the Pequot War, 1638*. In: <https://venturesmithcolonialct.org/library/treaty-of-hartford-1638/> [cit. 30. 3. 2024].

²⁵⁰ GRANDJEAN, K.: *The Long Wake*, s. 391. In: <https://www.jstor.org/stable/23547653> [cit. 30. 3. 2024].

²⁵¹ Kolonie Connecticut, která se později stala státem Connecticut, byla oficiálně založena roku 1636 spojením tří osad: Hartford, Wethersfield a Windsor. Proto byla smlouva sepsaná v Hartfordu. Dostupné z: ANDREWS, Charles: *On Some Early Aspects of Connecticut History* (dále jen *On Some Early Aspects*). NEQ, 17, 1944, č. 1, s. 10. In: <https://www.jstor.org/stable/361992> [cit. 20. 4. 2024].

²⁵² ANDREWS, Ch.: *On Some Early Aspects*, s. 4. In: <https://www.jstor.org/stable/361992> [cit. 20. 4. 2024].

na Boha a nevyskytuje se zde žádné citování biblických veršů, přestože se Bůh jako „autor míru“ objevuje v dohodách a smlouvách v období třicátých let 17. století.²⁵³

Je pravda, že smlouva z Hartfordu zmiňuje mír, ale ten byl „vytvořen“ mezi indiánskými kmeny, které kolonistům pomohly při válce s Pequoty. Tedy mír byl vyhlášen mezi samotnými účastníky jedné válčící strany, nikoliv mezi oběma válčícími stranami, přesněji řečeno v očích kolonistů mezi vítězem a poraženým.²⁵⁴ Pequotové prohráli, a proto s nimi nijak nejednali. Smlouva se sice týká Pequotů, avšak nebyla uzavřena s nimi, ale s indiánskými kmeny na straně kolonistů. Ještě k tomu nezapomeňme, že Pequotové byli v očích kolonistů pohané. Nebyli křesťané, ale představitelé Satana. Samozřejmě i pohled kolonistů na kmeny Narragansettů a Moheganů nebyl příliš pozitivní. Smlouva z Hartfordu neměla za cíl uspokojit druhou stranu křesťanskými větami. Ujednání mělo za cíl „vymazat pequotskou identitu“.²⁵⁵ K takovému cíli, který je definovaný oficiálním právním dokumentem, nepotřebujete příliš poukazovat na Boha, jenž je nejvyšší autoritou lásky. Dohoda, mířená proti kmenu mimo „království Boží“, proti kmenu, který byl konfliktem populačně a mocensky doslova zmenšen, nemusí takové straně projevoval jakékoliv sympatie. Pramen nevyvolává přílišné slitování puritánů nad poraženými Pequoty. Nebo se opět jedná o puritánskou interpretaci křesťanského projevu „milosrdenství a soucitu“?

Na druhou stranu mohli puritáni vnímat v tomto dokumentu jejich snahu „být mírotvorci“. Paul Baynes psal, že „následovníci Krista“ jsou povinni být „milující, pokorné a mírumilovné“ povahy. Již výše byla zmíněna snaha tento mír „vytvořit“ mezi kmeny Narragansettů a Moheganů. Puritáni nesměli přece uzavírat „mír“ se Satanem, jak už bylo výše poznamenáno, ba naopak s ním museli válčit. Puritáni tuto úlohu zcela naplnili. *Missinŭwog* touto smlouvou oficiálně potvrdili vítězství v pequotské válce.

²⁵³ Příkladem takové dohody je smlouva z Madridu, ukončující roku 1630 anglo-španělskou válku mezi lety 1625–1630. Dokument zmiňuje, jak Bůh „nestrpí“, aby toto „odvěké přátelství padlo“, tedy mezi „katolickým králem“ Filipem IV. a „králem Velké Británie“ Karlem I. Smlouva z Madridu je mírová dohoda mezi dvěma křesťanskými stranami, které mezi sebou válčili. Dostupné z: WHATLEY, Stephen: *A General Collection Of Treatys, Manifesto's, Contracts of Marriage, Renunciations, and other Publick Papers, from the Year 1495, to the Year 1712*. II. díl. Londýn 1732, s. 275–276.

²⁵⁴ *Treaty of Hartford ending the Pequot War*, 1638. In: <https://venturesmithcolonialct.org/library/treaty-of-hartford-1638/> [cit. 20. 4. 2024].

²⁵⁵ GRANT, Daragh: *The Treaty of Hartford (1638): Reconsidering Jurisdiction in Southern New England* (dále jen *The Treaty of Hartford*). WMQ, 72, 2015, č. 3, s. 482. In: <https://www.jstor.org/stable/10.5309/willmaryquar.72.3.0461> [cit. 20. 4. 2024].

5. Závěr

Dějiny Otců poutníků jsou dějinami pragmatického kompromisu. Puritánská separatistická odnož, stejně jako ostatní puritáni, umisťuje „slovo Boží“ (tedy aplikaci Bible) „ve všech oblastech života“ velmi vysoko. Důležité je vést život „ve shodě se slovem Božím“.²⁵⁶ I přes tento postoj jsme svědky brownistického opakovaného podřizování se „království Satana“,²⁵⁷ tedy anglikánské církvi, kterou označovali jako „falešná“, „klamajíc její děti“²⁵⁸ a jako „společnost židovských, pohanských a papeženských obřadů“.²⁵⁹ Již dlouho před samotnou plavbou Mayflower museli brownisté uspokojit anglikánskou církev, aby mohli vůbec vyplout do Severní Ameriky. A i když Mayflowerská kompaktáta jsou politickým dokumentem, jsou taktéž svým obsahem náboženským spisem. Brownisté byli ochotni podepsat „za přítomnosti Boha“²⁶⁰ dohodu, která vzdává hold a prohlašuje jejich poslušnost vůči nejvyššímu guvernérovi anglikánské církve, tedy králi. Tento přístup, založený na tom, co brownistům (tedy Otcům poutníkům) v danou chvíli vyhovovalo, již lépe vysvětluje, jak mohli být schopni obchodovat s indiánským kmenem Pequotů, reprezentanty taktéž „království Satana“. Neměli v minulosti problém přizpůsobovat se reprezentantovi „společnosti židovských, pohanských a papeženských obřadů“, tak proč by měli i v tomto případě jakékoliv problémy obchodovat s pohanským kmenem? V této situaci z důvodů nízkých zásob jídla a dluhů jasně podřídili jejich náboženské přesvědčení a víru potřebám každodenního života až do takové míry, že byli schopni obchodovat s představiteli Satana. Jejich víra je očividně nemohla nasytit.

Na druhou stranu mohli separatističtí puritáni argumentovat naplněním „slova Božího“ právě skrze získání peněz a zásob potravin. Brownisté, ani puritáni z ostatních kolonií, by nemohli při setkáních, kázáních či v textech přiznat jejich podlehnutí životním potřebám formou obchodu s představiteli Satana. Museli přijít s jinou argumentací, proč je tento kontakt v souladu se „slovem Božím“ a „ku slávě Boží“.²⁶¹ Brownistům se takové ospravedlnění potenciálně nabízelo za pomoci jejich minulosti a náboženského konceptu „království

²⁵⁶ BEEKE, Joel R. – JONES, M.: *Introduction*. In: *A Puritan Theology*.

²⁵⁷ ROBINSON, J.: *A ivstification of separation*, s. 66–67. In:

<https://quod.lib.umich.edu/e/eebo/A10835.0001.001?rgn=main;view=fulltext> [cit. 27. 4. 2024].

²⁵⁸ JOHNSON, F.: *To all that desire to feare, to loue, & to obey our Lord Iesus Christ, grace, wisdom and vnderstanding*. In: JOHNSON, F.: *A true confession of the faith*. In:

<https://quod.lib.umich.edu/e/eebo2/B14924.0001.001?rgn=main;view=fulltext> [cit. 27. 4. 2024].

²⁵⁹ ROBINSON, J.: *A ivstification of separation*, s. 9. In:

<https://quod.lib.umich.edu/e/eebo/A10835.0001.001?rgn=main;view=fulltext> [cit. 27. 4. 2024].

²⁶⁰ *The Mayflower Compact*. In: <https://www.gilderlehrman.org/sites/default/files/inline-pdfs/The%20Mayflower%20Compact.pdf> [cit. 27. 4. 2024].

²⁶¹ Tamtéž.

Božího“.²⁶² Otcové poutníci jakožto lidé potřebovali jíst a pít, i když měla víra přednost před těmito potřebami, čemuž samotní brownisté věřili. Proto se snažili vytvořit kolonii „spravedlivých a rovných zákonů“,²⁶³ žít v „pravé viditelné církvi“²⁶⁴ mimo anglikánskou církev, která jim nepovolila život v „pokoji“ bez perzekucí. Proto se přestěhovali do „nového anglického Kanaánu“,²⁶⁵ aby mohli žít ve „spravedlnosti a pokoji a radosti v Duchu svatém“.²⁶⁶ Udělali vše pro to, aby již netrpěli v „království Satana“ a mohli žít v „království Božím“, které jim mělo poskytnout vše, co potřebovali. I nad oblečením, které se nakonec v Evropě vyrábělo právě z amerických kožešin vyměněných za wampum, si nemuseli dělat starost. Začali nový život na zcela odlišném kontinentě, na kterém se jim při těžkých životních zkouškách dostalo všeho, co slibuje „království Boží“.

Puritánská forma lásky vůči Pequotům byla vskutku smíšeného druhu. Puritáni definovali na základě Bible Boha jakožto samotnou „lásku“,²⁶⁷ na základě které „by měli“ puritáni „také jeden druhého“ milovat.²⁶⁸ Pro brownisty je tento závěr poněkud odlišný, poněvadž John Robinson sice často používá slovo „láska“, avšak členové „pravé viditelné církve“ nemohou milovat „svého bratra, který není z pravé viditelné církve“.²⁶⁹ I přes jejich povinnost napomenout „svého bratra“²⁷⁰ nám tento přístup k vlastním bratrům ukazuje, jak přísnými hodnotami budoucí Otcové poutníci byli povinni se řídit. Již od začátku byli predisponovaní k nemožnosti milovat nebratrský kmen pohanských indiánů – a jejich nekřesťanský náboženský původ nabízel ještě tvrdší jednání s Pequoty než s anglikánskou církví. I tato skutečnost nezabraňovala plymouthským kolonistům obchodovat s Pequoty.

Život v „pokoji“ s „bezbožnými“ byl již od samého začátku nemožný. Paul Baynes poukazuje na nedůvěryhodné bezbožníky, kteří jsou jako „vlci, lvi, leopardi“ a „had“, tedy jako divoká zvěř, které nikdy nemůžete věřit, přestože s ní „žijí tiše a jako sousedé jeden vedle druhého“.²⁷¹ Ti, kteří nežijí „v Kristu“, nežijí v pokoji ani s jejich vlastními lidmi, k čemuž

²⁶² BAYNES, P.: *Commentary upon Ephesians*, s. 312.; ROBINSON, J.: *A justification of separation*, s. 66. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo/A10835.0001.001?rgn=main;view=fulltext> [cit. 27. 4. 2024].

²⁶³ *The Mayflower Compact*. In: <https://www.gilderlehrman.org/sites/default/files/inline-pdfs/The%20Mayflower%20Compact.pdf> [cit. 27. 4. 2024].

²⁶⁴ Dostupné z: ROBINSON, J.: *A justification of separation*, s. 98. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo/A10835.0001.001?rgn=main;view=fulltext> [cit. 27. 4. 2024].

²⁶⁵ KIRK-SMITH, H.: *The Father of New England*, s. 165.; TOMKINS, S.: *The Promised Land: Reasons for going*. In: TOMKINS, S.: *The Journey to the Mayflower*.

²⁶⁶ ROBINSON, J.: *A justification of separation*, s. 66. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo/A10835.0001.001?rgn=main;view=fulltext> [cit. 27. 4. 2024].

²⁶⁷ BAYNES, P.: *Commentary upon Ephesians*, s. 11.

²⁶⁸ Tamtéž, s. 123.

²⁶⁹ ROBINSON, J.: *A justification of separation*, s. 98. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo/A10835.0001.001?rgn=main;view=fulltext> [cit. 27. 4. 2024].

²⁷⁰ Tamtéž, s. 99.

²⁷¹ BAYNES, P.: *Commentary upon Ephesians*, s. 159.

dokonce opravdu došlo mezi samotnými Pequoty, mezi kterými vypuklo vzbouření, které způsobilo oddělení kmene na Pequoty a Mohegány, kteří se nakonec podíleli na masakru Pequotů u řeky Mystic. Byl to tento náboženský pohled, který se podílel na historiky již poznamenaném konceptu „divočiny“,²⁷² tedy na nedůvěře a následném drsném zacházení kolonistů s Pequoty. Práce nabízí další, ale zároveň nábožensky hlubší odůvodnění, proč puritáni vnímali Pequoty jako „divochy“. Bůh jakožto samotná „láska“ bojoval proti „divochům“ jako „pyšným“²⁷³ představitelům Satana nejen skrze epidemii pravých neštovic, ale také skrze kolonisty v pequotské válce.

Puritánský soucit vůči Pequotům byl v podobě ohně a zbraní. Puritáni neměli problém zmínit „lásku“,²⁷⁴ kterou cítili ze strany Narragansettů vůči kolonistům, přestože byli také pohany, stejně jako Pequotové. Pro kolonisty se očividně jednalo o jinou situaci, možná o diplomatickou mluvu se spojenci, přesto však nám tato situace opět ukazuje podřízení se praktickým účelům na úkor náboženského přesvědčení. Tento příklad výskytu slova „lásky“ ve spojitosti s indiány v dobovém pramenu je výjimečný, avšak skrze projevy puritánské křesťanské lásky vůči bezbožným Pequotům můžeme vnímat jejich konečné nakládání s Pequoty. „Bůh je láska“,²⁷⁵ a proto jakékoliv jednání, které je v souladu se „slovem Božím“, je v souladu s nejvyšší autoritou křesťanské lásky, se kterou se často spojují právě slova jako „milosrdenství“ a „soucit“.²⁷⁶ Přesně tato slova zmiňoval i John Underhill, který ospravedlňoval masakr dětí a žen odkazováním se na Starý zákon, který, jak jsem v práci poukázal, opravdu obsahuje vyvraždění celých národů,²⁷⁷ a to včetně „žen“ a „kojenců“.²⁷⁸ Puritáni museli „ve všech věcech“ projevovat lásku,²⁷⁹ tedy atribut pocházející od Boha, tudíž puritáni z jejich pohledu dělali vše ve jménu Boha, ve jménu „lásky“.

Puritánská láska v praxi příliš nezahrnovala konverzi indiánů ke křesťanství. Přestože již v literatuře byl poznamenán nízký počet konvertovaných indiánů v 17. století, odůvodněním tohoto malého čísla jsou náročné životní podmínky kolonistů. Náboženské odůvodnění, které v práci nabízím, poukazuje na povinnost puritánů stavět „dům Boží“, dokud nebude mít v sobě všechny „věřící“, tedy v jejich snahách nesmí nikdy přestat. Jsou povinni křtít „ve jménu Otce

²⁷² SLATER, S.: „*Great Pride and Insolence*“, s. 63.; CAVE, A.: *The Pequot War*, s. 170–171.

²⁷³ SLATER, S.: „*Great Pride and Insolence*“, s. 40.

²⁷⁴ MASON, J. – ROYSTER, P. (ed.): *An Epitome or brief History of the Pequot War*. In: *A Brief History*. In: <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1042&context=etas> [cit. 27. 4. 2024].

²⁷⁵ 1Jan 4, 16.

²⁷⁶ UNDERHILL, J. – ROYSTER, P. (ed.): *Newes from America*, s. 35. In:

<https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1037&context=etas> [cit. 27. 4. 2024].

²⁷⁷ 2Sam 8, 1–13.

²⁷⁸ 1Sam 15, 3.

²⁷⁹ BAYNES, P.: *Commentary upon Ephesians*, s. 306.

i Syna i Ducha svatého“.²⁸⁰ Místo toho se kolonisté rozhodli o pokus zcela zničit pequotský kmen, protože je vnímali jako představitele Satana. Měli „dostatek světla z Božího slova“ pro jejich „jednání“,²⁸¹ aby jednoho po druhém zlikvidovali, poněvadž mohli taktéž vnímat snahu o hromadnou konverzi indiánů jako zbytečnou, když jsou Pequotové předurčení Bohem k zatracení jako představitelé Satana.

Puritáni byli jako „následovníci Krista“ povinni „být mírotvorci“ v jakékoliv situaci.²⁸² Puritáni chtěli vytvořit „mír“ v regionu formou vyhrožování Pequotům či preventivního poražení „barbarů“,²⁸³ avšak oba způsoby se zcela neshodují s jejich povinností stát se „milující, pokorné a mírumilovné“ povahy.²⁸⁴ Dokumentem, který teoreticky ukazuje snahu kolonistů „být mírotvorci“, je smlouva z Hartfordu, ale v tomto případě se jednalo pouze o vytvoření „míru“²⁸⁵ mezi kmeny Narragansettů a Mohegánů, tedy opět shovívavější přístup pouze ke spojencům. Není žádným překvapením, že taková smlouva, týkající se „bezbožných“ indiánů a pokoušející se zbavit se „pequotské identity“,²⁸⁶ postrádá náboženský kontext ze strany křesťanů „milující, pokorné a mírumilovné“ povahy.

Přínosy této práce jsou fundamentálně v oblasti náboženského kontextu kontaktu mezi puritány a Pequoty. I když jsem závěry aplikoval na obchod a minulost jejich vztahů, argumenty jsou založené na porovnávání náboženských textů s dobovými prameny a odbornou literaturou. Práce detailněji vysvětluje i některé již poznamenané závěry, které historici již dlouho přede mnou kvalitně popsali.

Historici se nezabývají náboženským ospravedlněním obchodu kolonistů s Pequoty. Puritáni vnímali indiány jako představitele Satana, činy Pequotů jako hrozbu pro „jejich křesťanství“, ale i přesto s nimi aktivně obchodovali až do začátku pequotské války. V práci samozřejmě vysvětlují jejich ekonomickou motivaci, na kterou autoři opakovaně poukazují, avšak opomínají nejen zkušenosti brownistů a jejich opakující se podřizování „království Satana“, ale taktéž možné náboženské vysvětlení, které je ve spojitosti s puritány vždy důležité. Poukazují na konkrétní příklad plymouthských kolonistů, tedy na brownistické vedení, které mělo velmi dobrou zkušenost z minulosti, co se týče podřizování se „království Satana“. Toto

²⁸⁰ BAYNES, P.: *Commentary upon Ephesians*, s. 261.

²⁸¹ UNDERHILL, J. – ROYSTER, P. (ed.): *Newes from America*, s. 36. In: <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1037&context=etas> [cit. 27. 4. 2024].

²⁸² BAYNES, P.: *Commentary upon Ephesians*, s. 159.

²⁸³ CAVE, A.: *The Pequot War*, s. 109.

²⁸⁴ BAYNES, P.: *Commentary upon Ephesians*, s. 159.

²⁸⁵ *Treaty of Hartford ending the Pequot War*, 1638. In: <https://venturesmithcolonialct.org/library/treaty-of-hartford-1638/> [cit. 27. 4. 2024].

²⁸⁶ GRANT, D.: *The Treaty of Hartford*, s. 482. In: <https://www.jstor.org/stable/10.5309/willmaryquar.72.3.0461> [cit. 27. 4. 2024].

vysvětlení nám nabízí odpověď na otázku, jak mohli být kolonisté ze silně věřící Plymouthské kolonie schopni z jiného důvodu obchodovat s reprezentanty Satana, než tomu bylo pouze z důvodu ekonomického. Jejich životní potřeby převyšují jejich náboženské přesvědčení, ale navenek a pro jejich osobní vnitřní náboženské přesvědčení mohli skrze jejich dějiny a biblická přirovnání, přesněji řečeno skrze koncept „království Božího“, ospravedlnit jejich jednání, jak už jsem v práci detailně rozebral.

Dalším přínosem této práce k tématu je poukázání na tehdejší znalost puritánů o mnoha biblických verších, které buď puritáni zcela ignorovali, pokud šlo o Pequoty, či podle kterých se naopak mohli řídit. Je pravdou, že v mnoha případech se kolonisté mohli, jak už jsem předtím poukázal na mnoha citacích z Bible, odkazovat na „slovo Boží“, co se týče jejich nepřátelského jednání vůči Pequotům. Na druhou stranu se v Bibli vyskytuje i mnoho veršů, a to především v Novém zákoně, které poukazují na „lásku“ a „milosrdenství“ vůči ostatním. Tato slova a verše, ve kterých se vyskytují, byly známé a zavedené v puritánském náboženském smýšlení. Toto stanovisko obzvlášť potvrzují skrze srovnávání pramenů a dějin s texty od Paula Baynese a Johna Robinsona. Již v tehdejší době 17. století existovali lidé, tedy křesťané, kteří si uvědomovali paradox křesťanského principu „milosrdenství a soucitu“ a „lásky“, který puritáni bez jakýchkoliv zábran porušili. John Underhill při zmínce o „milosrdenství“ poukazuje na „některé“ lidi,²⁸⁷ kteří nedokázali pochopit, jak masakr u řeky Mystic souvisel s křesťanským „milosrdenstvím a soucitem“. Nezapomeňme, že Underhill byl kapitánem, žádným teologem. I přesto si položil otázku, kterou samozřejmě nakonec vyvrátil, jestli masakr opevněné vesnice u řeky Mystic byl opravdu v souladu s „milosrdenstvím a soucitem“. Roger Williams taktéž nakonec souhlasil, že víra nikdy neospravedlňovala násilí. Slova Williama Wooda, přestože byla zapsaná před konfliktem, poukazují na existenci přívětivějšího přístupu k Pequotům. Už tehdejší puritáni byli velmi dobře seznámeni s verši mírnější a milující povahy.

Otevřenou otázkou zůstává konkrétní dobová náboženská argumentace cesty na Magdalénské ostrovy v roce 1597. Jak už bylo dříve zmíněno, nedochovaly se žádné prameny vyjádření Francise Johnsona k náboženskému aspektu této výpravy, proto jsem mohl pouze spekulovat. Mezi nevyřešené otázky patří mimo jiné i možné setkání Roberta Pecka s Johnem Robinsonem.

Dalšími směry studia sledované problematiky by mohly být ještě podrobnější prozkoumávání náboženských textů od Paula Baynese, Johna Robinsona a ostatních brownistických autorů. Jak bylo v práci zřejmé, používal jsem obzvlášť texty od Baynese

²⁸⁷ UNDERHILL, J. – ROYSTER, P. (ed.): *Newes from America*, s. 35. In: <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1037&context=etas> [cit. 27. 4. 2024].

a Robinsona, ale od ostatních brownistických autorů značně méně. Určitě v sobě skrývají samotné spisy od Baynese a Robinsona ještě více myšlenek puritánů, které jsem v práci nerozebral. Také existují i další dobové prameny, které by stálo za to z náboženského hlediska podrobněji prozkoumat, a to konkrétně texty Philipa Vincenta a Liona Gardinera.

6. Seznam pramenů, literatury a internetových zdrojů:

Prameny:

- AINSWORTH, Henry: *The Booke of Psalmes: Englished both in Prose and Metre. With Annotations, opening the words and sentences, by conference with other Scriptures.* Amsterdam 1644. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo2/A27792.0001.001?view=toc> [cit. 25. 11. 2023].
- BARROW, Henry: *A brief discoverie of the false chvrch.* Dordrecht 1590. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo/A05025.0001.001/1:3?rgn=div1;view=toc> [cit. 25. 11. 2023].
- BAYNES, Paul: *An Entire Commentary upon the whole Epistle of St Paul to the Ephesians.* Edinburgh 1866.
- *Bible Gateway: 1599 Geneva Bible (GNV).* In: <https://www.biblegateway.com/versions/1599-Geneva-Bible-GNV/> [cit. 13. 4. 2024].
- BRADFORD, William: *Bradford's History "Of Plimoth Plantation": From the Original Manuscript: with a report of the proceedings incident to the return of the manuscript to Massachusetts.* Boston 1898. In: <https://www.loc.gov/resource/gdcmassbookdig.bradfordshistory00brawi/?c=200&sp=2&st=slideshow#slide-181> [cit. 21. 10. 2023].
- BRADFORD, William: *Bradford's History of 'Plimoth Plantation'.* In: <https://www.gutenberg.org/cache/epub/24950/pg24950-images.html> [cit. 21. 10. 2023].
- JOHNSON, Francis: *A trve confession of the faith, and hvmble acknovvledgment of the alegeance, vvhich vvee hir Maiesties Subjects, falsely called Brovvnists, doo hould tovwards God.* Amsterdam 1596. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo2/B14924.0001.001?view=toc> [cit. 25. 11. 2023].
- MASON, John – ROYSTER, Paul (ed.): *A Brief History of the Pequot War.* In: <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1042&context=etas> [cit. 13. 3. 2024].

- MASON, John: *A Brief History of the Pequot War: Especially Of the memorable Taking of their Fort at Mistick in Connecticut In 1637*. Boston 1736.
- ROBINSON, John: *A ivstification of separation from the Church of England*. Amsterdam 1610. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo/A10835.0001.001?view=toc> [cit. 25. 11. 2023].
- SMYTH, John: *The Differences Of The Churches of the seperation. Contayning, A Description Of The Leitovrgie And Ministerie of the visible Church*. Middelburg 1608. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo2/A12553.0001.001/?view=toc> [cit. 6. 4. 2024].
- *Treaty of Hartford ending the Pequot War, 1638*. In: <https://venturesmithcolonialct.org/library/treaty-of-hartford-1638/> [cit. 30. 3. 2024].
- *Treaty of Hartford: September 21, 1638*. In: <https://humilityandconviction.uconn.edu/wp-content/uploads/sites/1877/2018/09/Treaty-of-Hartford-Translation.pdf> [cit. 30. 3. 2024].
- UNDERHILL, John – ROYSTER, Paul (ed.): *Newes from America; Or, A New and Experimentall Discoverie of New England*. Londýn 1638. In: <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1037&context=etas> [cit. 25. 11. 2023].
- WHATLEY, Stephen: *A General Collection Of Treatys, Manifesto 's, Contracts of Marriage, Renunciations, and other Publick Papers, from the Year 1495, to the Year 1712*. II. díl. Londýn 1732.
- WINTHROP, John – WINTHROP, Robert Charles (ed.): *Life and Letters of John Winthrop, from his embarkation for New England in 1630, with the charter and company of the Massachusetts Bay, to his death in 1649*. Boston 1867. In: <https://hdl.handle.net/2027/uiug.30112004252596> [cit. 13. 3. 2024].
- WINTHROP, John: *John Winthrop to John Endecott*. In: <https://www.masshist.org/publications/winthrop/index.php/view/PWF03d112> [cit. 13. 3. 2024].

- WINTHROP, John: *Reasons for the Plantation in New England ca. 1628*. In: <http://explorehistory.ou.edu/wp-content/uploads/2018/01/Winthrop-Plantation-1629.pdf> [cit. 13. 3. 2024].
- WOOD, William: *New Englands Prospect*. Londýn 1634. In: <https://www.gutenberg.org/cache/epub/47082/pg47082-images.html> [cit. 13. 3. 2024].

Literatura:

- ANDREWS, Charles: *On Some Early Aspects of Connecticut History*. The New England Quarterly, 17, 1944, č. 1, s. 3–24. In: <https://www.jstor.org/stable/361992> [cit. 13. 3. 2024].
- BEEKE, Joel Robert – JONES, Mark: *A Puritan Theology: Doctrine for Life*. Grand Rapids 2012.
- BEEKE, Joel Robert – PEDERSON, Randall: *Meet the Puritans: With a Guide to Modern Reprints*. Grand Rapids 2006.
- BREMER, Francis: *John Winthrop: America's forgotten founding father*. New York 2003. In: <https://archive.org/details/johnwinthropamer00brem/mode/2up> [cit. 13. 3. 2024].
- BURGESS, Walter: *The Pastor of the Pilgrims: A Biography of John Robinson*. New York 1920.
- CAVE, Alfred: *New England Puritan Misperceptions of Native American Shamanism*. International Social Science Review, 67, 1992, č. 1, s. 15–27. In: <https://www.jstor.org/stable/41882032> [cit. 13. 3. 2024].
- CAVE, Alfred: *The Pequot Invasion of Southern New England: A Reassessment of the Evidence*. The New England Quarterly, 62, 1989, č. 1, s. 27–44. In: <https://www.jstor.org/stable/366208> [cit. 13. 3. 2024].
- CAVE, Alfred: *The Pequot War*. Amherst 1996.
- CAVE, Alfred: *Who Killed John Stone? A Note on the Origins of the Pequot War*. The William and Mary Quarterly, 49, 1992, č. 3, s. 509–521. In: <https://www.jstor.org/stable/2947109> [cit. 13. 3. 2024].

- DAVIS, Jack: *Roger Williams among the Narragansett Indians*. The New England Quarterly, 43, 1970, č. 4, s. 593–604. In: <https://www.jstor.org/stable/363134> [cit. 13. 3. 2024].
- DE HOOP SCHEFFER, Jacob Gijsbert: *History of the Free churchmen called the Brownists, Pilgrim fathers and Baptists in the Dutch republic 1581-1701*. Ithaca 1922.
- DOLIN, Eric Jay: *Fur, Fortune, and Empire: The Epic History of the Fur Trade in America*. New York 2010.
- EMERSON, Everett: *John Cotton*. Boston 1990.
- FAWCETT, Melissa Jayne: *The Lasting of the Mohegans*. I. díl. *The Story of the Wolf People*. Uncasville 1995.
- FREEMAN, Michael: *Puritans and Pequots: The Question of Genocide*. The New England Quarterly, 68, 1995, č. 2, s. 278–293. In: <https://www.jstor.org/stable/366259> [cit. 13. 3. 2024].
- GALLAGHER, Edward: *An Overview of Edward Johnson's Wonder-Working Providence*. Early American Literature, 5, 1971, č. 3, s. 30–49. In: <https://www.jstor.org/stable/25070481> [cit. 13. 3. 2024].
- GRANDJEAN, Katherine: *New World Tempests: Environment, Scarcity, and the Coming of the Pequot War*. The William and Mary Quarterly, 68, 2011, č. 1, s. 75–100. In: <https://www.jstor.org/stable/10.5309/willmaryquar.68.1.0075> [cit. 13. 3. 2024].
- GRANDJEAN, Katherine: *The Long Wake of the Pequot War*. Early American Studies, 9, 2011, č. 2, s. 379–411. In: <https://www.jstor.org/stable/23547653> [cit. 30. 3. 2024].
- GRANT, Daragh: *The Treaty of Hartford (1638): Reconsidering Jurisdiction in Southern New England*. The William and Mary Quarterly, 72, 2015, č. 3, s. 461–498. In: <https://www.jstor.org/stable/10.5309/willmaryquar.72.3.0461> [cit. 20. 4. 2024].
- HAUPTMAN, Laurence (ed.) – WHERRY, James (ed.): *The Pequots in Southern New England: The Fall and Rise of an American Indian Nation*. Norman 1990.
- KIRK-SMITH, Harold: *William Brewster: 'The Father of New England' – His Life and Times 1567-1644*. Boston 1992.

- LIPMAN, Andrew: *Murder on the Saltwater Frontier: The Death of John Oldham*. *Early American Studies*, 9, 2011, č. 2, s. 268–294. In: <https://www.jstor.org/stable/23547649> [cit. 13. 3. 2024].
- MCNEIL, Julie Ann: *Potsherds and people: considering the connections between ceramics and identity at the Eastern Pequot Tribal Nation reservation, North Stonington, Connecticut*. Boston 2005. In: [http://www.faculty.umb.edu/stephen_silliman/sharing/Theses/McNeil,%20Julie%20-%20Thesis%20on%20Eastern%20Pequot%20\(UMB,%202005\).pdf](http://www.faculty.umb.edu/stephen_silliman/sharing/Theses/McNeil,%20Julie%20-%20Thesis%20on%20Eastern%20Pequot%20(UMB,%202005).pdf) [cit. 21. 10. 2023] (nepublikovaná magisterská diplomová práce).
- PECK, Ira Ballou: *A genealogical history of the descendants of Joseph Peck who emigrated with his family to this country in 1638*. Boston 1868.
- POWICKE, Frederick James: *John Robinson and the Beginnings of the Pilgrim Movement*. *The Harvard Theological Review*, 13, 1920, č. 3, s. 252–289. In: <https://www.jstor.org/stable/1507748> [cit. 13. 3. 2024].
- PRINCE, Dyneley – SPECK, Frank: *A Vocabulary of Mohegan-Pequot*. Bristol 2005.
- PRINCE, Dyneley – SPECK, Frank: *The Modern Pequots and Their Language*. *American Anthropologist*, 5, 1903, č. 2, s. 193–212. In: <https://www.jstor.org/stable/659052> [cit. 13. 3. 2024].
- PRITZKER, Barry: *Native Americans: An Encyclopedia of History, Culture, and Peoples*. Santa Barbara 1998.
- SLATER, Sandra: “*Great Pride and Insolence*”: *Spiritual Justifications for Violence in the Pequot War*. *Journal of Early American History*, 4, 2014, č. 1, s. 37–65.
- SLOTKIN, James Sydney – SCHMITT, Karl: *Studies of Wampum*. *American Anthropologist*, 51, 1949, č. 2, s. 223–236. In: <https://www.jstor.org/stable/664106> [cit. 21. 10. 2023].
- SNOW, Dean – LANPHEAR, Kim: *European Contact and Indian Depopulation in the Northeast: The Timing of the First Epidemics*. *Ethnohistory*, 35, 1988, č. 1, s. 15–33. In: <https://www.jstor.org/stable/482431> [cit. 21. 10. 2023].

- STERN, Jessica: *A Key into The Bloody Tenent of Persecution: Roger Williams, the Pequot War, and the Origins of Toleration in America*. *Early American Studies*, 9, 2011, č. 3, s. 576–616. In: <https://www.jstor.org/stable/23546670> [cit. 13. 3. 2024].
- STRATTON, Eugene Aubrey: *Plymouth Colony: Its History & People 1620-1691*. Salt Lake City 1986.
- TAYLOR, Colin: *Native American Life: The Family, the Hunt, Pastimes and Ceremonies*. New York 1996.
- TOMKINS, Stephen: *The Journey to the Mayflower: God's Outlaws and the Invention of Freedom*. New York 2020.
- TRUMBULL, Hammond: *Indian Names of Places etc., in and on the borders of Connecticut: with interpretations of some of them*. Hartford 1881.
- WILLSON, David Harris: *King James VI and I*. New York 1967.
- WRIGHT, Louis: *Elizabethan Apostle of "Practical Divinity"*. *Huntington Library Quarterly*, 3, 1940, č. 2, s. 171–196. In: <https://www.jstor.org/stable/3815898> [cit. 13. 3. 2024].

Internetové zdroje:

- *Caleb Johnson's MayflowerHistory.com*. In: <http://mayflowerhistory.com/> [cit. 25. 11. 2023].
- *DigitalCommons@University of Nebraska - Lincoln*. In: <https://digitalcommons.unl.edu/> [cit. 25. 11. 2023].
- *Early English Books Online Text Creation Partnership*. In: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebogroup/> [cit. 25. 11. 2023].
- *Internet Archive*. In: <https://archive.org/> [cit. 18. 4. 2024].
- *Internetová jazyková příručka*. In: <https://prirucka.ujc.cas.cz/> [cit. 19. 4. 2024].
- JONES, Mark – BEEKE, Joel Robert: *Mark Jones, Joel Beeke: A Puritan Theology*. In: https://youtu.be/icjNjXU_Ph?si=7KTvf2oahBPHjRc5 [cit. 12. 4. 2024].
- *JSTOR*. In: <https://www.jstor.org/> [cit. 25. 11. 2023].
- *Massachusetts Historical Society*. In: <https://www.masshist.org/> [cit. 25. 11. 2023].

- *New Englands Prospect*. In:
<https://americanantiquarian.org/EnglishtoAlgonquian/items/show/63>
[cit. 25. 11. 2023].
- *Project Gutenberg*. In: <https://www.gutenberg.org/> [cit. 25. 11. 2023].
- *The Mayflower Compact*. In: <https://www.gilderlehrman.org/sites/default/files/inline-pdfs/The%20Mayflower%20Compact.pdf> [cit. 25. 11. 2023].
- *The Winthrop Society*. In: <https://www.winthropsociety.com/> [cit. 25. 11. 2023].
- *Wampumpeag*. In: <https://www.dictionary.com/browse/wampumpeag>
[cit. 21. 10. 2023].

7. Resumé

The Puritans were guided in their interactions with the Pequots by their interpretation of the „word of God“, which aligned with their immediate needs. This was also the case with the separatist Pilgrim Fathers, who, despite their religious convictions, repeatedly submitted to the Church of England as the „kingdom of Satan“ and engaged in trade with representatives of this same Satanic entity, namely the Pequots, solving eternal dilemmas on their way to the „kingdom of God“. The thesis presents contradictory religious arguments supporting and simultaneously refuting the justifications for contact and relations between Indians and colonists. These arguments are based not only on scholarly literature, but, in particular, upon primary sources and works of religious thinkers of the time. By examining the recorded history of the Pilgrim Fathers, the interactions between the Puritans and the Pequots, and the relevant documents, it has been possible both to corroborate and extend the existing hypotheses proposed by historians, and also to demonstrate that the Puritans were familiar with the concepts of Puritan Christian theology relating to the divine attribute of „love“. Examples include the concepts of „love one another“, „peacemakers“, and „mercy and compassion“ towards others, which the Puritans did not exhibit much towards the Indian tribe despite their belief in God as „love“ itself. The Puritans, influenced by the teachings of prominent spiritual leaders, chose to manifest their Christian „love“ towards the Pequots in the form of fire and weapons.